

ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

ΑΡΧΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

«ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»

10 - 01 - '10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
-----------------------	----------

Α΄ ΜΕΡΟΣ. Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.....11

1. Αξιολόγηση υπάρχουσας κατάστασης.....	11
2. Η Θεμελίωση της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης.....	11
3. Αρμοδιότητες: οι Περιφέρειες Θεμέλιο της Πράσινης Ανάπτυξης.....	15
4. Ηλεκτρονική Περιφερειακή Διακυβέρνηση.....	15
5. Το Σύστημα Περιφερειακής Διακυβέρνησης.....	15
<i>Περιφερειάρχης, Αντιπεριφερειάρχες και Εκτελεστική Επιτροπή.....</i>	<i>15</i>
<i>Το Περιφερειακό Συμβούλιο.....</i>	<i>17</i>
<i>Η Περιφερειακή Επιτροπή.....</i>	<i>17</i>
<i>Συμβούλιο Διαβούλευσης Περιφέρειας.....</i>	<i>18</i>
<i>Περιφερειακός Συνήγορος για τον Πολίτη και την Επιχείρηση.....</i>	<i>18</i>
6. Εκλογικό Σύστημα: Αναβάθμιση της Αντιπροσώπευσης, Περιορισμός Εκλογικών Δαπανών.....	19

Β΄ ΜΕΡΟΣ. Η ΔΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ.....21

1. Αξιολόγηση υπάρχουσας κατάστασης.....	21
2. Η Επαναθεμελίωση των Δήμων.....	23
<i>Νησιωτικότητα – Ορεινότητα.....</i>	<i>23</i>
<i>Δίνουμε Υπόσταση στο Χωριό και στη Γειτονιά.....</i>	<i>24</i>
<i>Περιορίζονται Δραστικά τα ΝΠΔΔ & ΝΠΙΔ των ΟΤΑ.....</i>	<i>24</i>
3. Νέες Αρμοδιότητες, Δυνατότητες και Υπηρεσίες στην Εξυπηρέτηση του Πολίτη.....	25
4. Ηλεκτρονική Δημοτική Διακυβέρνηση.....	26
<i>Δημοτικό e – ΚΕΠ.....</i>	<i>27</i>
<i>Κάρτα Δημότη.....</i>	<i>27</i>
<i>Αυτόματη Εξυπηρέτηση.....</i>	<i>27</i>
<i>Διοικητική Βοήθεια στο Σπίτι.....</i>	<i>27</i>
<i>Διαφάνεια: Υποχρεωτική Ανάρτηση στο Διαδίκτυο όλων των Πράξεων και Αποφάσεων.....</i>	<i>28</i>

5. Το Σύστημα Δημοτικής Διακυβέρνησης.....	29
<i>Δήμαρχος, Αντιδήμαρχοι και Εκτελεστική Επιτροπή.....</i>	<i>29</i>
<i>Αναβάθμιση Δημοτικού Συμβουλίου.....</i>	<i>31</i>
<i>Συμβούλιο Διαβούλευσης.....</i>	<i>33</i>
<i>Συνήγορος του Δημότη και Συνήγορος της Επιχείρησης.....</i>	<i>34</i>
<i>Επαναθεμελίωση της Σχέσης του Δήμου με το Χωριό και τη Γειτονιά.....</i>	<i>34</i>
6. Εκλογικό Σύστημα για Αμεσότερη Αντιπροσώπευση και Περιορισμό των Εκλογικών Δαπανών.....	36
7. Κριτήρια Συνενώσεων για τους Νέους Ισχυρούς Δήμους.....	37

Γ' ΜΕΡΟΣ. Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ.....40

1. Γενικές Διοικήσεις.....	40
2. Αποτελεσματική Εποπτεία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	41
3. Δομική Αλλαγή στον Έλεγχο της Διαχείρισης των Οικονομικών των ΟΤΑ: <i>Διαφάνεια.....</i>	<i>43</i>
<i>Κανόνες και Έλεγχος στο Δανεισμό των ΟΤΑ.....</i>	<i>43</i>

Δ' ΜΕΡΟΣ. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ.....44

1. Οι Οικονομικοί Πόροι της Αυτοδιοίκησης.....	44
2. Η Επιχειρησιακή Στήριξη της Νέας Αρχιτεκτονικής: Το Πρόγραμμα ΕΛΛηνική Αρχιτεκτονική Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης - «ΕΛΛΑΔΑ».....	47

ΕΠΙΛΟΓΟΣ..... 49

ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

ΑΡΧΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Αποτελεί κοινή συνείδηση όλων των Ελλήνων πολιτών ότι είναι όσο ποτέ άλλοτε επιτακτική η ριζική, δομική αλλαγή του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί το κράτος, η διοίκηση και η αυτοδιοίκηση στη χώρα μας. Είναι αναγκαίος ένας συνολικός επανασχεδιασμός, με εσωτερική συνοχή και συνέπεια, στηριγμένος στη βάση μιας ολοκληρωμένης μελέτης, που θέτει ως επίκεντρο την αποτελεσματική εξυπηρέτηση των αναγκών του πολίτη και δίνει νέα αναπτυξιακή ώθηση στο κράτος.
2. Άλλωστε η απάντηση στην πολύπλευρη κρίση που αντιμετωπίζει η χώρα μπορεί να δοθεί μόνο μέσα από δομικές αλλαγές για τη ριζική ανασύνταξη του κράτους. Η σημερινή προβληματική δομή και η ραγδαία επιδείνωση της λειτουργίας του κράτους τα τελευταία χρόνια, είναι κύριος λόγος γιγάντωσης του δημοσιονομικού προβλήματος και εμπόδιο στην ανάπτυξη. Είναι πηγή ταλαιπωρίας και ανασφάλειας για τον πολίτη, πηγή δυσχερειών στην επιχειρηματικότητα.
3. Τα τελευταία τριάντα χρόνια καταβλήθηκαν έντονες προσπάθειες για την υπέρβαση του συγκεντρωτισμού που απέδωσε στο ελληνικό κράτος τον «τίτλο» του συγκεντρωτικότερου στην Ευρώπη. Τα αλληπάλληλα κύματα μεταφοράς αρμοδιοτήτων προς την αυτοδιοίκηση και τις περιφερειακές υπηρεσίες, με σημαντικές τομές, όπως η καθιέρωση της κρατικής περιφέρειας, της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης και του Καποδίστρια και η καθιέρωση των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ), αναβάθμισαν θεαματικά τη θέση της τοπικής αυτοδιοίκησης στο πολιτικο-διοικητικό μας σύστημα χωρίς, όμως, να την καταστήσουν τόσο ισχυρή και

αποτελεσματική, όσο απαιτούν οι ανάγκες για εξυπηρέτηση του πολίτη, για την ανάπτυξη της χώρας και για την εναρμόνιση στο ευρωπαϊκό κεκτημένο.

4. Κεντρική προγραμματική δέσμευση του ΠΑΣΟΚ και θεμέλιο της λαϊκής ετυμηγορίας της 4^{ης} Οκτωβρίου 2009 είναι η ανάληψη ριζοσπαστικών πρωτοβουλιών για ένα κράτος που σέβεται, στηρίζει και προστατεύει τον πολίτη, για ένα κράτος που υπηρετεί το δημόσιο συμφέρον. Ένα κράτος που θεμελιώνεται στην αξιοκρατία, όπως κατοχυρώνει χωρίς καμιά εξαίρεση ο νόμος των προσλήψεων, και την απόλυτη διαφάνεια, όπως υποχρεωτικά θεσπίζεται με τη νομοθετική πρωτοβουλία για την ανάρτηση όλων των διοικητικών πράξεων στο διαδίκτυο. Ένα κράτος που ανακτά την εμπιστοσύνη των πολιτών και πείθει ότι μπορεί να διαχειριστεί έντιμα και αποτελεσματικά τα χρήματα του ελληνικού λαού και να διευκολύνει την παραγωγή και τη δίκαιη διανομή του πλούτου.
5. Σε αυτό το πλαίσιο, με το Πρόγραμμα Καλλικράτης προχωράμε στον συνολικό επανασχεδιασμό των επιπέδων διακυβέρνησης, σε μια Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Μια Νέα Αρχιτεκτονική που:
  - κινείται εντός του πλαισίου που ορίζει το Σύνταγμα: επιτελικό κράτος με αποκεντρωμένα όργανα εξοπλισμένα με αποφασιστικές αρμοδιότητες και δύο λειτουργικούς βαθμούς αυτοδιοίκησης, ικανούς να ανταποκριθούν στις ανάγκες σχεδιασμού και υλοποίησης της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, συνδυάζοντας τη δημοκρατική συμμετοχή με την αποτελεσματική διευθέτηση των τοπικών υποθέσεων και την εξυπηρέτηση του πολίτη,
  - οργανώνει την άσκηση της εξουσίας με όρους διεύρυνσης της συμμετοχής του πολίτη και εμπάθουσας της δημοκρατίας, αλλά και ανάδειξης του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών, των κοινωνικών οργανώσεων και του εθελοντισμού,
  - αξιοποιεί νέα εργαλεία και τις νέες μεθόδους της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και της αυτόματης εξυπηρέτησης, με διαδραστικές υπηρεσίες,
  - γίνεται το θεσμικό «κλειδί» για την αλλαγή του αναπτυξιακού μοντέλου της χώρας, προσανατολίζοντας τις κρατικές δομές και λειτουργίες στις ανάγκες της πράσινης ανάπτυξης,

- ενσωματώνει τις αρχές της διαφάνειας, της ανοιχτής διακυβέρνησης, της αξιολόγησης και της λογοδοσίας στη διοικητική λειτουργία αλλά και της αξιοκρατίας στην πρόσληψη του προσωπικού, που απαλλάσσει πλέον την τοπική αυτοδιοίκηση από μια διαρκή κριτική.
6. Η Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αποσκοπεί στην εξοικονόμηση πόρων των φορολογούμενων πολιτών μέσω του περιορισμού του αριθμού των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων και στην εξορθολογισμένη διαχείριση. Ταυτόχρονα, το σημαντικότερο πλεονέκτημα της Νέας Αρχιτεκτονικής είναι η αναπτυξιακή της προοπτική. Η συγκρότηση και λειτουργική αυτοδυναμία των νέων ΟΤΑ τους καθιστά ικανούς να διευκολύνουν, να ενθαρρύνουν και να στηρίζουν την ανάληψη τοπικών πρωτοβουλιών, να καταστούν με λίγα λόγια βασικός συντελεστής της τοπικής ανάπτυξης. Τοπικής ανάπτυξης που τα κύρια χαρακτηριστικά της βασίζονται στην αξιοποίηση των τοπικών και περιφερειακών συγκριτικών πλεονεκτημάτων, στο σεβασμό στο περιβάλλον και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.
7. Το «Πρόγραμμα Καλλικράτης» που παρουσιάζεται σήμερα, αποτελεί την ωρίμανση μιας πολυετούς προσπάθειας του ίδιου του κόσμου της αυτοδιοίκησης και των θεσμικών φορέων της. Έχει απασχολήσει τα Συνέδρια της ΚΕΔΚΕ και της ΕΝΑΕ, τα οποία έχουν λάβει σχετικές αποφάσεις. Είναι αποτέλεσμα σημαντικής συνεισφοράς της επιστημονικής κοινότητας αλλά και προϊόν προγραμματικής επεξεργασίας που ενσωματώθηκε στο κυβερνητικό μας σχέδιο και ξεκίνησε άμεσα να υλοποιείται με εντατικούς ρυθμούς από τη 4^η Οκτωβρίου, δεδομένης της πολύχρονης εγκατάλειψης του θέματος. Αξιοποιεί την εργασία του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης και βασίζεται στη συνεισφορά της Επιστημονικής Επιτροπής υψηλού κύρους που συνέστησε το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Οι αρχές νομοθετικής πρωτοβουλίας που παρουσιάζει η κυβέρνηση αποτελούν την αφετηρία ενός οργανωμένου διαλόγου με όλους τους κοινωνικούς και πολιτικούς φορείς, μιας ανοιχτής διαβούλευσης με κάθε πολίτη, σε κάθε τοπική κοινωνία. Για μια δομική αλλαγή μακρόπνοου χαρακτήρα που στηρίζει τελικά μια νέα αντίληψη αυτοδιοικητικής διακυβέρνησης, μια νέα νοοτροπία διοίκησης.

8. Το «Πρόγραμμα Καλλικράτης» στόχο έχει να προσδώσει στη χώρα μια σταθερή και σύγχρονη διοικητική και αυτοδιοικητική δομή μόνιμου χαρακτήρα. Σχεδιάστηκε με την επίγνωση δηλαδή ότι πρέπει να ξεπεραστεί η προσέγγιση προσωρινών λύσεων, περιοριζόμενη σε μεταβατικές λύσεις που θα δημιουργούσαν σύντομα ανάγκες νέων παρεμβάσεων, αναπαράγοντας εκκρεμότητες. Ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός που παρουσιάζεται με τη Νέα Αρχιτεκτονική έχει μακρόχρονα χαρακτηριστικά, ικανά να ανταποκριθούν όχι μόνο στις σημερινές αλλά και στις μελλοντικές ανάγκες ανάπτυξης με τις απαραίτητες ασφαλώς προσαρμογές που ίσως καταστούν αναγκαίες.
9. Η Νέα Αρχιτεκτονική θεμελιώνει μια νέα, εξορθολογισμένη δομή του κράτους:
- Κεντρικό χαρακτηριστικό της είναι ο **ολοκληρωμένος και συστηματικός σχεδιασμός** που απαντά στα προβλήματα της αποσπασματικής και κατακερματισμένης έως τώρα προσέγγισης.
  - Πυρήνας της είναι μία σαφής **οριοθέτηση αρμοδιοτήτων** και η ολοκληρωμένη άσκηση δημοσίων πολιτικών σε κάθε επίπεδο, ώστε να είναι ξεκάθαρο σε κάθε πολίτη, για κάθε ανάγκη του, ποιος είναι αρμόδιος, τι πρέπει να κάνει και να εξυπηρετείται σε ένα επίπεδο είτε στο Δήμο, είτε στην Περιφέρεια, είτε στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση.
  - Θεμελιώδη επιλογή συνιστά η αναβάθμιση της **δημοκρατικής λειτουργίας** της αυτοδιοίκησης, τόσο με τον εμπλουτισμό συμμετοχικών διαδικασιών, όπως η διαβούλευση, όσο και με τη βελτίωση της αντιπροσώπευσης.
  - Βασικό κριτήριο είναι η δημιουργία **ισχυρών διοικητικών ενοτήτων**, ώστε να είναι σε θέση να ασκήσουν με αποτελεσματικό, ποιοτικό, διαφανή και βιώσιμο τρόπο το σύνολο των αρμοδιοτήτων που τους ανατίθενται.
  - **Γνώμονας των οργανωτικών επιλογών είναι ο πολίτης και η εξυπηρέτηση των αναγκών του.** Γι' αυτό η συγκρότηση ισχυρότερων και μεγαλύτερων ενοτήτων συνοδεύεται από την παροχή των διοικητικών υπηρεσιών όσο το δυνατό πιο κοντά στον πολίτη, με την ενίσχυση της υπόστασης του χωριού και της γειτονιάς, ως ζωντανών κυττάρων της τοπικής κοινωνίας.

10. Η Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης εξασφαλίζει έτσι μια δραστικά ξεκάθαρη, στέρεα και λειτουργική δομή που επιτρέπει:

- μια νέα ποιότητα στη λειτουργία της με την αξιοποίηση του αυτοδιοικητικού δυναμικού για την εξυπηρέτηση του πολίτη και την αναβάθμιση των συνθηκών της ζωής του αλλά και την αναπτυξιακή επανεκκίνηση της χώρας,
- ουσιαστικό περιορισμό των λειτουργικών δαπανών και οικονομίες κλίμακας σε οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους,
- την αναδιάρθρωση του προσωπικού, την οποία συνεπάγεται η μεταφορά αρμοδιοτήτων και την εξορθολογισμένη αξιοποίηση του λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες που προκύπτουν,
- την αντιμετώπιση των προβλημάτων επικαλύψεων αρμοδιοτήτων, τις αντιφατικές και αντικρουόμενες αποφάσεις, με την ολοκληρωμένη διαχείριση πολιτικών σε κάθε επίπεδο.

11. Το «Πρόγραμμα Καλλικράτης», για πρώτη φορά, διακρίνεται από μια συνολική, συστηματική και εναρμονισμένη προσέγγιση όλων των βαθμίδων της διοίκησης και αυτοδιοίκησης. Αυτή τη φορά, οι αλλαγές δεν επικεντρώνονται σε μια βαθμίδα ή μια κατηγορία φορέων αυτοδιοίκησης και αποκεντρωμένης διοίκησης. Πρόκειται για συντονισμένες παρεμβάσεις στο σύνολο της αρχιτεκτονικής, οι οποίες συγκροτούν ένα νέο οικοδόμημα που δίνει έμφαση στη συνάρθρωση, τη συνέργεια και την αλληλεξάρτηση των επιπέδων κεντρικής – αποκεντρωμένης διοίκησης και αυτοδιοίκησης. Η δε αναδιάταξη των επιπέδων της Αυτοδιοίκησης οδηγεί στη ριζική αλλαγή του κεντρικού κράτους, αναδεικνύοντας τον επιτελικό, συντονιστικό και ελεγκτικό χαρακτήρα του.

12. Η εξέλιξη αυτή εναρμονίζει και το ελληνικό μοντέλο διακυβέρνησης στο θεσμικό κεκτημένο του νομικού και πολιτικού πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης των κρατών και των Περιφερειών. Σε αυτό το κεκτημένο θεμελιώδη ρόλο διαδραματίζει η αρχή της επικουρικότητας και το τεκμήριο της αρμοδιότητας υπέρ της αποκέντρωσης και της αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με τα οποία η ανάπτυξη μιας περιοχής, η ικανοποίηση και η διευθέτηση τοπικών αναγκών δεν μπορούν παρά να προέρχονται από όργανα και θεσμούς που έχουν ειδικό και άμεσο δεσμό με το τοπικό στοιχείο, γνωρίζουν τα προβλήματα, βιώνουν τις ανάγκες, ελέγχουν και

κυρίως ελέγχονται αποτελεσματικότερα.

13. Η Αυτοδιοίκηση, περιφερειακή και τοπική, εξοπλιζόμενη σε μια εξελικτική διαδικασία με τις αναγκαίες αρμοδιότητες και πόρους, συμβάλλει με υπευθυνότητα και διοικητική ικανότητα στην προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων: την αλλαγή του αναπτυξιακού πρότυπου της χώρας στη κατεύθυνση της πράσινης ανάπτυξης, τη μεγαλύτερη δυνατή δημοκρατική νομιμοποίηση, τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και διαφάνειας, μέσα από την αξιοποίηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αλλά και μέσα από οικονομίες κλίμακας και μείωση της σπατάλης, στοιχεία καθοριστικά για την αντιμετώπιση των μεγάλων δυσκολιών και προκλήσεων της εποχής μας.
14. Η Νέα Αρχιτεκτονική αποτελεί ταυτόχρονα επιταγή και ώριμη επιλογή στην οποία μας οδηγεί η ανάγκη της χώρας να λειτουργήσει ανταγωνιστικά σε ένα μεταβαλλόμενο και απαιτητικό διεθνές περιβάλλον με αιχμή του δόρατος την εξοικονόμηση πόρων, την πράσινη ανάπτυξη και την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
15. Με το «Πρόγραμμα Καλλικράτης» επιχειρούμε τη διοικητική, οικονομική, πολιτική αλλά και ηθική επαναθεμελίωση της αυτοδιοίκησης. Απαντούμε στην γραφειοκρατία και αναποτελεσματικότητα, στο εύλογο αίσθημα των πολιτών ότι τα χρήματά τους δεν πιάνουν τόπο. Επίσης, απαντούμε στην απαξίωση στην οποία άδικα εκτίθενται αιρετοί και εργαζόμενοι. Παρά τις προσπάθειές τους, οι διαρθρωτικές αδυναμίες του σημερινού πολυδιασπασμένου και αποσπασματικά ρυθμισμένου διοικητικού πλαισίου, δεν επιτρέπουν την εξυπηρέτηση του πολίτη και εμποδίζουν την αναπτυξιακή πορεία της χώρας.
16. Η Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Διοίκησης έχει κρίσιμη αναπτυξιακή διάσταση. Μέχρι σήμερα ο δημόσιος τομέας αποτελούσε τροχοπέδη στις όποιες επιχειρησιακές ή αναπτυξιακές πρωτοβουλίες. Με τη νέα του μορφή το ελληνικό κράτος αφήνει πίσω του τα συγκεντρωτικά του στοιχεία, αποκεντρώνεται και αποκτά χαρακτηριστικά όπως ευελιξία, αποτελεσματικότητα, αξιοποίηση τοπικών και περιφερειακών πλεονεκτημάτων που συναντώνται σε όλα τα προηγμένα κράτη. Εκτός από

αναπτυξιακό εφαλτήριο, η Νέα Αρχιτεκτονική αναμένεται να επηρεάσει θετικά τα δημοσιονομικά μεγέθη, μέσω της αύξησης της αποτελεσματικότητας των ΟΤΑ και του κράτους γενικότερα, όπως επίσης να συμβάλλει θετικά στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και τον περιορισμό φαινόμενων αδιαφάνειας και αθέμιτου ανταγωνισμού.

17. Το «Πρόγραμμα Καλλικράτης» δεν συνεπάγεται μόνο αποκέντρωση αρμοδιοτήτων αλλά και αποκέντρωση πόρων και προσωπικού, αποκέντρωση ευθύνης και λογοδοσίας – συνιστά μια κίνηση εμπιστοσύνης προς το θεσμό και τον κόσμο της αυτοδιοίκησης.
18. Μέτρο για την αξιολόγηση της επιτυχίας της είναι η αναβάθμιση της καθημερινότητας του πολίτη, η ενίσχυση της επαγγελματικής δράσης και της επιχειρηματικότητας, η αναβάθμιση του ρόλου των αιρετών και των συνθηκών εργασίας των εργαζόμενων της αυτοδιοίκησης, η σωστή διαχείριση των δημόσιων πόρων και η συμβολή στη δημοσιονομική ανάταξη και την αναπτυξιακή επανεκκίνηση της χώρας μας.
19. Έχοντας επίγνωση της ευρύτατης συναίνεσης και της αποφασιστικότητας που απαιτείται σε μια τέτοια ριζοσπαστική πρωτοβουλία αλλά και του επείγοντος χαρακτήρα της, ενόψει της κρίσιμης συγκυρίας που βρίσκεται η χώρα, δέσμευσή μας είναι να ενσωματώσουμε κάθε συμβολή που εμπλουτίζει, βελτιώνει και αναβαθμίζει τη Νέα Αρχιτεκτονική που προτείνουμε.
20. Το «Πρόγραμμα Καλλικράτης» θα ψηφιστεί έγκαιρα και οι εκλογές της αυτοδιοίκησης της 14^{ης} Νοεμβρίου 2010 θα γίνουν για τους νέους ισχυρούς δήμους και την περιφερειακή αυτοδιοίκηση. Η Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης όμως, δεν αφορά τις επόμενες εκλογές αλλά τις επόμενες γενιές. Όλοι οφείλουμε γι' αυτό να αναλάβουμε τις ευθύνες μας ώστε, ενώνοντας τις προσπάθειες μας, να φέρουμε σε πέρας κατά το καλύτερο τρόπο αυτό τον εθνικό στόχο.

Α΄ ΜΕΡΟΣ. Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1. Αξιολόγηση υπάρχουσας κατάστασης

21. Οι αρμοδιότητες που δόθηκαν στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ήταν εξαρχής σε μεγάλο βαθμό γραφειοκρατικού διεκπεραιωτικού χαρακτήρα, που δυσχέραναν την αποτελεσματικότητα του θεσμού, παρά τις προσπάθειες των αιρετών, οι οποίοι με περιορισμένα μέσα και προσωπικό, προσπάθησαν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις. Η ανάγκη για συγκρότηση της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης στο επίπεδο μίας μεγαλύτερης ενότητας προκύπτει πλέον πειστικά:

- Οι εξελίξεις απέδειξαν ότι η συγκρότηση του δεύτερου βαθμού της αυτοδιοίκησης στα όρια των σημερινών νομών καθιστά ανέφικτη την ανάληψη της ευθύνης για το σχεδιασμό και την άσκηση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για την ανάπτυξη στην περιοχή τους. Η άσκηση αναπτυξιακής πολιτικής προϋποθέτει ευρύτερες ενότητες.
- Η αναδιάρθρωση των δήμων σε λιγότερες και ισχυρότερες μονάδες που αναλαμβάνουν περισσότερες αρμοδιότητες επιβάλλει την αναδιάρθρωση του δεύτερου βαθμού σε ευρύτερες γεωγραφικές ενότητες, ώστε να είναι σε θέση να αναλάβουν νέες αρμοδιότητες, ιδίως στην ανάπτυξη.
- Η δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση στα όρια των νομών αποδείχθηκε ότι δυσκολεύει την αποτελεσματική συμμετοχή στα ευρωπαϊκά όργανα, όπως την Επιτροπή των Περιφερειών, στα οποία οι περιφέρειες των άλλων κρατών – μελών έχουν ουσιαστικό ρόλο και λόγο.

Όλα τα παραπάνω επιβάλλουν τη συγκρότηση του δεύτερου βαθμού της αυτοδιοίκησης σε ευρύτερες γεωγραφικές ενότητες που επιτρέπουν ένα νέο ρόλο στο θεσμό.

22. Για τους λόγους αυτούς η Νέα Αρχιτεκτονική κινείται σε δύο άξονες: αφενός στην ανασυγκρότηση των δευτεροβάθμιων ΟΤΑ σε επίπεδο Περιφέρειας, αφετέρου στη ριζική εσωτερική αναδιάρθρωση της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης, σε συνδυασμό με την αποφασιστική ενίσχυσή της με τους απαραίτητους πόρους, ανθρώπινους και οικονομικούς, για την εκπλήρωση της αποστολής της.

2. Η Θεμελίωση της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης

23. Οι νέες Δευτεροβάθμιες Αυτοδιοικήσεις προέρχονται από τη συνένωση των

υφισταμένων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, οι οποίες καταργούνται. Η εδαφική περιοχή των νέων οργανισμών περιλαμβάνει το άθροισμα της εδαφικής περιοχής των καταργούμενων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Οι οργανισμοί της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης, από τις σημερινές 54 νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, τις 3 διευρυμένες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και τα 19 επαρχεία, δηλαδή ένα σύνολο 76 διοικητικών ενοτήτων, εξελίσσονται σε περιφερειακές αυτοδιοικήσεις σε αριθμό ανάλογο των σημερινών 13 διοικητικών περιφερειών. Ειδικά στην Αττική και στη Θεσσαλονίκη αντιμετωπίζονται με ειδικές ρυθμίσεις τα θέματα μητροπολιτικού χαρακτήρα.

24. Στα όρια αυτά συγκεντρώνονται τα απαραίτητα δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά μεγέθη για το σχεδιασμό, προγραμματισμό και υλοποίηση της αναπτυξιακής πορείας, της διατήρησης της κοινωνικής συνοχής. Εξυπηρετείται, επίσης, η αποτελεσματικότερη υπεράσπιση και διεκδίκηση των συμφερόντων των Ελληνικών περιφερειών στα αρμόδια όργανα της ΕΕ (Επιτροπή των Περιφερειών κ.ο.κ.). Θεμελιώνεται, έτσι, η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση με άμεσα αιρετό περιφερειακό συμβούλιο και άμεσα αιρετό περιφερειάρχη και με ενσωματωμένους ως διαμερίσματα τους σημερινούς νομούς, που εκπροσωπούνται στο περιφερειακό συμβούλιο με καθορισμένο αριθμό συμβούλων ανάλογα του πληθυσμού κάθε νομού.

25. Στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση μεταφέρονται εκείνες οι αρμοδιότητες της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης που ασκούνται αποτελεσματικότερα σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς επίσης και αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από την κρατική περιφέρεια, εκτός από όσες, έχοντας αμιγώς κρατικό χαρακτήρα, παραμένουν στην αποκεντρωμένη κρατική διοίκηση.

26. Η θεμελίωση Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης:

- διασφαλίζει την αντιστοίχιση του θεσμού στις νέες λειτουργικές κλίμακες που έχουν δημιουργηθεί, μετά την ολοκλήρωση νέων δικτύων μεταφορών και άλλων υποδομών, με βάση τις οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις των τελευταίων ετών, οι οποίες έχουν μεταβάλει την οικονομική και κοινωνική γεωγραφία της χώρας.
- οδηγεί, επιπλέον, σε οικονομίες κλίμακας και συγκέντρωση δυνάμεων, τηρεί δηλ. όρους απαραίτητους για την αποφασιστική βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας της.

- εξασφαλίζει την απαραίτητη κλίμακα ώστε να αναλάβει σημαντικές αναπτυξιακές λειτουργίες.
- επιτρέπει τη μεταβίβαση και πρόσθετων αρμοδιοτήτων που ανήκουν σήμερα στις κρατικές Περιφέρειες, σε άλλους κρατικούς φορείς ή ακόμη και στο κεντρικό κράτος, με αποτέλεσμα να μειωθούν έτσι τα επίπεδα και η πολυπλοκότητα άσκησης αρμοδιοτήτων και διεκπεραίωσης διαδικασιών, προς όφελος του πολίτη, της Πολιτείας, αλλά και της οικονομίας.

27. Ειδικά για τους πολίτες της περιφέρειας, η δημιουργία και αποτελεσματική λειτουργία ενός ισχυρού αυτοδιοικητικού θεσμού, με πλειάδα αρμοδιοτήτων και αναπτυξιακές ευθύνες, φέρνει κοντά τους τη διοίκηση, ώστε να πάψουν να υποχρεώνονται να απευθύνονται στο κέντρο για πολλές σημαντικές υποθέσεις τους. Από την άλλη πλευρά, η ανάληψη αναπτυξιακών ευθυνών από έναν ισχυρό αιρετό θεσμό, καθιστά τους πολίτες της περιφέρειας «κύριους του οίκου τους».

3. Αρμοδιότητες: οι Περιφέρειες Θεμέλιο της Πράσινης Ανάπτυξης

28. Με την ανασυγκρότηση του δεύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης σε λιγότερες και ισχυρότερες μονάδες, ενόψει της αναθεωρημένης διάταξης 102 παρ. 1 του Συντάγματος που ορίζει ότι μπορεί να ανατίθεται στους ΟΤΑ η άσκηση αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του κράτους, την πλαισίωσή του με τη δημιουργία ενός σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης, τη συγκρότηση συστήματος εσωτερικής αποκέντρωσης, τη δημοσιονομική του χειραφέτηση και την υιοθέτηση σύγχρονων και ποιοτικών μεθόδων διοικητικής δράσης, η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση μπορεί να αναλάβει και να εκπληρώσει την ιδιαίτερη αποστολή της. Με τη δομική αυτή αλλαγή η περιφερειακή αυτοδιοίκηση:

- Αναδεικνύεται ως το θεσμικό πλαίσιο της πράσινης ανάπτυξης και αναλαμβάνει τον ενιαίο στρατηγικό αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιφέρειας και τη διαχείριση των ΠΕΠ, η οποία πρέπει να βασίζεται στη συμμετοχή του πολίτη.
- Επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση όλων των υπερτοπικών προβλημάτων.

29. Οι Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις αναλαμβάνουν:

- τις υπηρεσίες, τις αρμοδιότητες και τους πόρους των Νομαρχιακών

Αυτοδιοικήσεων που καταργούνται, εκτός από εκείνες που μεταφέρονται στους δήμους,

- σταδιακά εκείνες τις αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από την κρατική περιφέρεια, με εξαίρεση εκείνες οι οποίες πρέπει να παραμείνουν στα αποκεντρωμένα όργανα του κράτους χάριν της ενότητας της κρατικής πολιτικής σε ολόκληρη την επικράτεια, όπως τα θέματα χωροταξίας – πολεοδομίας, προστασίας του περιβάλλοντος και δασικής πολιτικής ή μεταναστευτικής πολιτικής.

Η περιφερειακή αυτοδιοίκηση γίνεται ο βασικός πυλώνας του αναπτυξιακού προγραμματισμού, ενώ κομβικός καθίσταται ο ρόλος της ως προς τα έργα και τις υποδομές. Βασική προϋπόθεση είναι η επαρκής στελέχωσή της, αλλά και η αξιοποίηση της πείρας και της τεχνογνωσίας που έχουν αποκτήσει μέχρι σήμερα οι αντίστοιχες υπηρεσίες των κρατικών περιφερειών, ορισμένες από τις οποίες μεταφέρονται, μαζί με το προσωπικό τους και τους πόρους τους, στις νέες Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις.

30. Στο παραπάνω πλαίσιο, αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από κρατικές υπηρεσίες και κρατικά ελεγχόμενους φορείς μεταφέρονται στις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές σε κάθε τομέα συνθήκες. Ενδεικτικά τομείς από τους οποίους μπορούν να μεταφερθούν επιμέρους αρμοδιότητες, κατά το μέρος που περιλαμβάνουν αντικείμενα για τα οποία δεν ασκείται αποφασιστική αρμοδιότητα η οποία ανήκει στα κρατικά όργανα (κεντρικά ή αποκεντρωμένα), είναι:

- Προγραμματισμού και Ανάπτυξης, ιδίως η διαχείριση των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, η εκπόνηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιφέρειας και η υλοποίηση των σχετικών με αυτά δράσεων,
- Υποδομών – Μεταφορών – Επικοινωνιών, ιδίως έργα τα οποία έχουν αμιγώς περιφερειακή διάσταση, εκπόνηση μελετών της οδικής κυκλοφορίας υπεραστικού οδικού δικτύου, διαχείριση έργων περιφερειακού επιπέδου, ακτοποϊκές συγκοινωνίες, λιμάνια περιφερειακής σημασίας κ.ά.
- Χωροταξίας - πολεοδομίας και περιβάλλοντος (διαχείριση στερεών αποβλήτων, εποπτεία των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών περιφερειακής σημασίας κ.ά.),
- Φυσικών πόρων – ενέργειας – βιομηχανίας,
- Εμπορίου, τουρισμού και απασχόλησης,
- Εκπαίδευσης, πολιτισμού και αθλητισμού (δια βίου εκπαίδευση,

θέματα κατάρτισης και επιμόρφωσης κ.ά.),

- Γεωργίας - κτηνοτροφίας και αλιείας,
- Πολιτικής Προστασίας.

4. Ηλεκτρονική Περιφερειακή Διακυβέρνηση

31. Η θεμελίωση της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης συνδέεται εξ υπαρχής με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Η διαφάνεια στην άσκηση των δημόσιων πολιτικών από τις Περιφέρειες συνδέεται άρρηκτα με την χρηστή διοίκηση, την εμπάθυνση της δημοκρατικής λειτουργίας και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής. Η Νέα Αρχιτεκτονική σχεδιάζεται λαμβάνοντας ως δεδομένη, στο πλαίσιο της νομοθετικής πρωτοβουλίας που έχει ήδη παρουσιαστεί, την υποχρέωση των περιφερειακών αρχών να αναρτούν υποχρεωτικά κάθε πράξη στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων για τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων καθώς και των προκηρύξεων, διαγωνισμών, προμηθειών, προσλήψεων, συμβάσεων και αναθέσεων. Εξασφαλίζεται έτσι το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών στην πληροφόρηση και η άσκηση κοινωνικού ελέγχου στις πράξεις της περιφέρειας και στη διαχείριση των οικονομικών πόρων, και έτσι η εφαρμογή της αρχής της πολιτικής λογοδοσίας.

32. Η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση πρέπει:

- Να οργανώσει, με τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, το σχεδιασμό και την εκτέλεση αναπτυξιακών έργων και να δημιουργήσει υποδομές αποτελεσματικής, ηλεκτρονικής, επικοινωνίας ανάμεσα στις υπηρεσίες της, στους Δήμους και στις κρατικές υπηρεσίες.
- Να οργανώσει διαδικασίες ηλεκτρονικών προμηθειών στο επίπεδο της Περιφέρειας, και συντονισμού για την οργάνωση κοινών υποδομών και συστημάτων ανάμεσα στους Δήμους της Περιφέρειας, κυρίως σε θέματα ηλεκτρονικής δημοκρατίας και συμμετοχής και ηλεκτρονικής συνεργασίας.

5. Το Σύστημα Περιφερειακής Διακυβέρνησης

Περιφερειάρχης, Αντιπεριφερειάρχες και Εκτελεστική Επιτροπή

33. Ο άμεσα αιρετός Περιφερειάρχης ασκεί τις καταστατικές και τις εκτελεστικές αρμοδιότητές του, συνεργαζόμενος με την Περιφερειακή

Επιτροπή στην οποία μετέχουν και οι Αντιπεριφερειάρχες. Ως Πρόεδρος της Περιφερειακής αλλά και της Εκτελεστικής Επιτροπής έχει βασικό ηγετικό ρόλο για τον συντονισμό των δράσεων της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης. Με την ανάληψη των καθηκόντων παρουσιάζει τις προγραμματικές του δηλώσεις, οι οποίες εγκρίνονται από το Περιφερειακό Συμβούλιο.

34. Οι Αντιπεριφερειάρχες επιλέγονται μεταξύ των περιφερειακών συμβούλων από τον Περιφερειάρχη. Διακρίνονται σε θεματικούς και τοπικούς, ενώ οι σχετικοί ρόλοι μπορούν να συμπίπτουν στο ίδιο πρόσωπο. Οι πρώτοι αναλαμβάνουν την ευθύνη των βασικών τομέων αρμοδιότητας της περιφέρειας.

35. Οι **τοπικοί Αντιπεριφερειάρχες** είναι αρμόδιοι για συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, που ταυτίζονται με τις τώως Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα, τα οποία, όπου υπάρχει ανάγκη (π.χ. Αττική) ανασχεδιάζονται. Οι Αντιπεριφερειάρχες επιλέγονται μεταξύ των περιφερειακών συμβούλων που εκλέγονται στην αντίστοιχη περιοχή.

36. Η Εκτελεστική Επιτροπή, είναι το συλλογικό επιχειρησιακό - εκτελεστικό όργανο στις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις. Αποτελείται από τον Περιφερειάρχη και τους Αντιπεριφερειάρχες. Στις συνεδριάσεις συμμετέχει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ενώ μπορεί να καλούνται και οι Διευθυντές.

37. Ως συλλογικό όργανο με επιτελικό ρόλο, η Εκτελεστική Επιτροπή αναλαμβάνει και αρμοδιότητες που αφορούν τον περιφερειακό προγραμματισμό και ενδεικτικά:

- Την ευθύνη για την κατάρτιση και την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος, το οποίο εισηγείται στο Περιφερειακό Συμβούλιο.
- Την κατάρτιση και εισήγηση στο Περιφερειακό Συμβούλιο του Τεχνικού Προγράμματος της Περιφέρειας και την ευθύνη της υλοποίησής του.
- Την εναρμόνιση των προτάσεων των υπηρεσιών της περιφέρειας ως προς τον προϋπολογισμό και την υποβολή σχετικής γνώμης προς τη Περιφερειακή Επιτροπή, πριν την κατάρτιση του προϋπολογισμού.
- Την υποβολή, προς το Περιφερειακό Συμβούλιο, ετήσιας έκθεσης πεπραγμένων.

- Την ευθύνη για την πιστή εκτέλεση του προϋπολογισμού.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο

38. Το Περιφερειακό Συμβούλιο είναι το βασικό όργανο με το τεκμήριο αρμοδιότητας εντός της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης, με σημαντικό επιτελικό και ελεγκτικό ρόλο, ενώ αναβαθμίζεται η θέση της αντιπολίτευσης.

39. Ενόψει των νέων μεγεθών, ενισχύονται αποφασιστικά οι Επιτροπές του Περιφερειακού Συμβουλίου, οι οποίες έχουν ανάλογη προς το Περιφερειακό Συμβούλιο σύνθεση και έχουν, με βάση τον σχετικό κανονισμό ή/και σχετική ειδική απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου, και αποφασιστικές αρμοδιότητες.

Η Περιφερειακή Επιτροπή

40. Η Περιφερειακή Επιτροπή αναλαμβάνει, στις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις, το ρόλο και τις αρμοδιότητες της νυν Νομαρχιακής Επιτροπής. Καθιερώνεται η αναλογικότερη συμμετοχή της αντιπολίτευσης, ενώ παράλληλα ενισχύεται ο εποπτικός και ελεγκτικός της ρόλος ως προς τα οικονομικά της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης.

41. Ως προς την εποπτεία των οικονομικών (εκτέλεση - υλοποίηση προϋπολογισμού, πορεία εσόδων - εξόδων κλπ.) και γενικότερα της διαχείρισης της περιφέρειας (έλεγχος απευθείας αναθέσεων, υλοποίηση τεχνικού προγράμματος, έργων / προμηθειών κ.ά.), η Περιφερειακή Επιτροπή, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον κανονισμό λειτουργίας της, ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα από τις υπηρεσίες και τα αιρετά εκτελεστικά όργανα της περιφέρειας και εισηγείται σχετικά στο Περιφερειακό Συμβούλιο. Στις αρμοδιότητές της περιλαμβάνεται η κατάρτιση εισηγήσεων και εκθέσεων προς το Περιφερειακό Συμβούλιο για τα εξής, ενδεικτικά, θέματα:

- Ως προς την υλοποίηση του προϋπολογισμού, η υποβολή σχετικής τριμηνιαίας έκθεσης προς το Περιφερειακό Συμβούλιο (βάσει σχετικής εισήγησης των οικονομικών υπηρεσιών που περιλαμβάνει οπωσδήποτε την πορεία των εσόδων - δαπανών), στην οποία πρέπει να καταχωρούνται και τυχόν παρατηρήσεις της μειοψηφίας. Η εν λόγω

έκθεση, όπως άλλωστε κάθε πράξη των οργάνων της περιφέρειας, πρέπει υποχρεωτικά να δημοσιεύεται και στο διαδίκτυο.

- Ως προς την επιβολή τελών, δικαιωμάτων και εισφορών από το Περιφερειακό Συμβούλιο.

Συμβούλιο Διαβούλευσης Περιφέρειας

42. Καθιερώνεται Συμβούλιο Διαβούλευσης Περιφέρειας στο οποίο συμμετέχουν, εκτός από τον Περιφερειάρχη και τους Αντιπεριφερειάρχες καθώς και τους επικεφαλής των περιφερειακών παρατάξεων, οι δήμαρχοι των Δήμων της Περιφέρειας, εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, μη κυβερνητικών οργανώσεων, οργανώσεων εργοδοτών, εργαζομένων και επαγγελματικών συλλόγων κ.ο.κ. Το εν λόγω Συμβούλιο Διαβούλευσης συγκροτείται με απόφαση του Περιφερειάρχη και συνεδριάζει υποχρεωτικά πριν από την έγκριση του ετήσιου προγράμματος. Σε συνεργασία με τους συλλογικούς φορείς της αυτοδιοίκησης, εκπονείται Οδικός Χάρτης Λήψης Απόφασης, ο οποίος περιλαμβάνει όλα τα στάδια και το περιεχόμενο των σχετικών διαδικασιών (διαβούλευση, ανάρτηση στο διαδίκτυο κλπ.). Στο πλαίσιο του Συμβουλίου Διαβούλευσης επιτυγχάνεται η αναγκαία θεσμική επικοινωνία για ζητήματα συντονισμού και προγραμματισμού μεταξύ δήμων και περιφέρειας.

Περιφερειακός Συνήγορος για τον Πολίτη και την Επιχείρηση

43. Θεσμοθετείται ο «Περιφερειακός Συνήγορος» για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις στο επίπεδο της περιφέρειας, με επιλογή με αυξημένη πλειοψηφία των 2/3 από το περιφερειακό συμβούλιο, μεταξύ των μελών του, ή και εκτός αυτών, ενός προσώπου κύρους, το οποίο αναλαμβάνει την ευθύνη διαμεσολάβησης μεταξύ πολιτών / συναλλασσόμενων με τη περιφέρεια και τη διοίκηση της περιφέρειας, με στόχο την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης. Ο νέος αυτός θεσμός δεν υποκαθιστά, βέβαια, τον «Συνήγορο του Πολίτη», αλλά είναι ένας καθαρά τοπικός θεσμός ο οποίος συνεισφέρει αποφασιστικά στη βελτίωση της περιφερειακής διοίκησης και των σχέσεων της με τους πολίτες, ενώ από την άλλη πλευρά απαλλάσσει τους αιρετούς (και ιδίως το Περιφερειάρχη) από το φόρτο που προκαλούν σχετικά αιτήματα από την πλευρά των πολιτών.

44. Ο Περιφερειακός Συνήγορος συντάσσει ειδική ετήσια έκθεση, η οποία

παρουσιάζεται σε ειδική δημόσια συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου και αναρτάται στο διαδίκτυο. Ο ίδιος ο Περιφερειακός Συνήγορος υπάγεται, πάντως, όπως και κάθε δημόσια αρχή, στην ελεγκτική αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη.

6. Εκλογικό Σύστημα: Αναβάθμιση της Αντιπροσώπευσης, Περιορισμός των Εκλογικών Δαπανών

45. Το εκλογικό σύστημα για την ανάδειξη των περιφερειακών αρχών υπηρετεί την ανάγκη αναζωογόνησης της αντιπροσώπευσης και της δημοκρατικής συμμετοχής καθώς και την αναλογική εκπροσώπηση των επιμέρους νομαρχιακών διαμερισμάτων. Ταυτόχρονα, αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της διαφάνειας στα οικονομικά των παρατάξεων με την εισαγωγή αποτελεσματικότερων ελέγχων και περιορίζονται κατά το δυνατόν, οι εκλογικές δαπάνες με την πρόβλεψη μικρότερων εκλογικών περιφερειών για τους Συμβούλους.

46. Επανέρχεται το σύστημα του 50%+1, το οποίο θα είναι και το ποσοστό που απαιτείται για τον επιτυχόντα συνδυασμό στον πρώτο γύρο μεταξύ όλων των συνδυασμών ή (αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει αυτό το ποσοστό) στο δεύτερο γύρο μεταξύ των δύο πρώτων συνδυασμών. Η κατανομή των εδρών μεταξύ των συνδυασμών θα ακολουθήσει το ισχύον σύστημα (3/5 για τον επιτυχόντα και 2/5 για τους επιλαχόντες συνδυασμούς). Οι εκλογικές περιφέρειες θα είναι τα τέως Νομαρχιακά Διαμερίσματα ή μικρότερες περιφέρειες, στις οποίες κατανέμονται οι έδρες ανάλογα με τον πληθυσμό τους. Οι υποψηφιότητες των περιφερειακών συμβούλων θα αντιστοιχούν στις εν λόγω εκλογικές περιφέρειες.

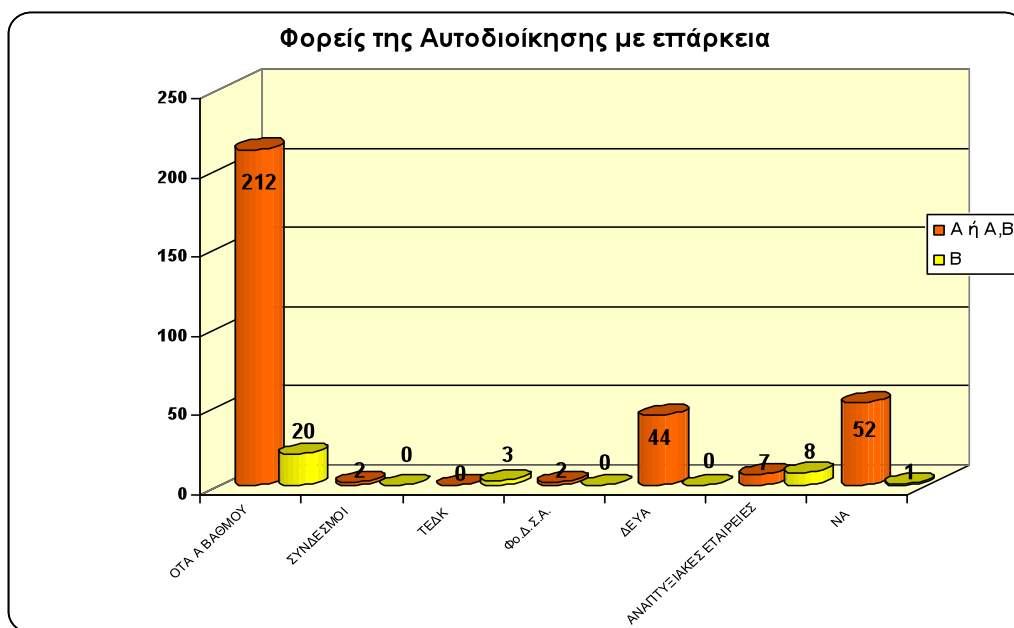
47. Με το νέο θεσμικό πλαίσιο βελτιώνονται οι ρυθμίσεις σχετικά με τα όργανα και τη διαδικασία ελέγχου των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων από Ειδική Επιτροπή Ελέγχου, σε συνάρτηση και με τις ρυθμίσεις για τα πολιτικά κόμματα. Η Επιτροπή αυτή συγκροτείται στο επίπεδο της αποκεντρωμένης διοίκησης και έχει αρμοδιότητα ελέγχου των οικονομικών των περιφερειακών συνδυασμών και υποψηφίων. Επίσης, προκειμένου να ενισχυθεί η συλλογικότητα και η δημοκρατική λειτουργία των περιφερειακών παρατάξεων, προβλέπεται η υποχρέωσή τους, να καταθέτουν, μαζί με την υποψηφιότητά τους ως συνδυασμών και

εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας τους.

Β΄ ΜΕΡΟΣ. Η ΔΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΑΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

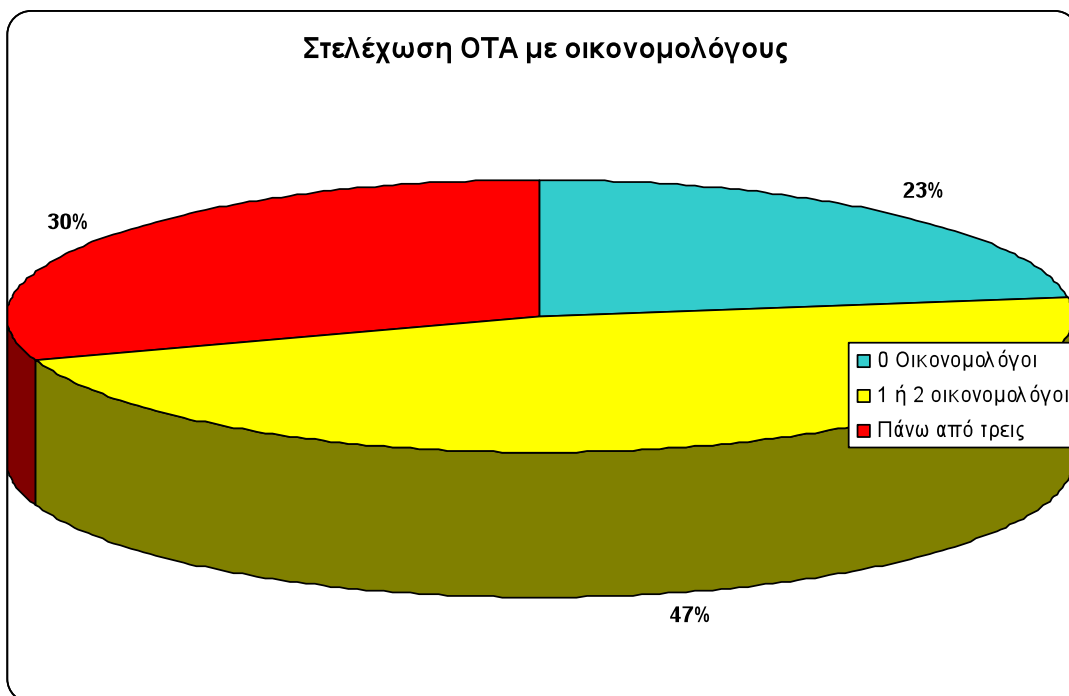
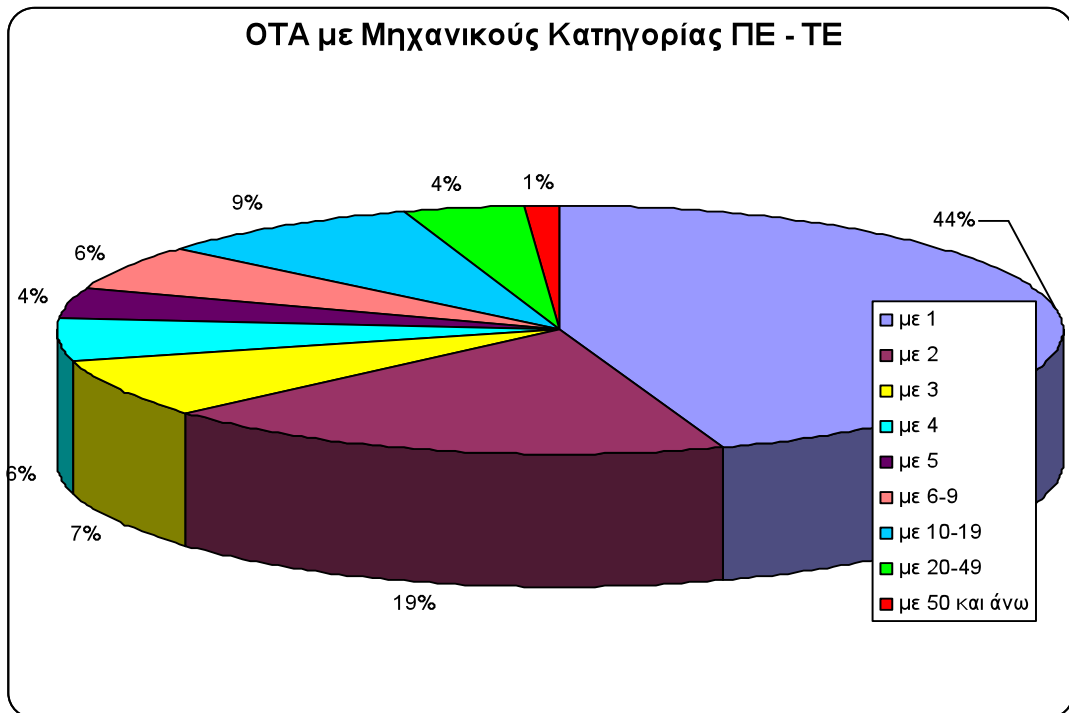
1. Αξιολόγηση υπάρχουσας κατάστασης

48. Η τολμηρή μεταρρύθμιση του «Ι. Καποδίστρια», που βελτίωσε αισθητά την Τοπική Αυτοδιοίκηση, δε δημιούργησε παράλαυτα αποτελεσματικούς Δήμους με οικονομική αυτάρκεια και δυνατότητα άντλησης ιδίων πόρων, ούτε διοικητική ικανότητα με καλά οργανωμένες υπηρεσίες και ανθρώπινο δυναμικό, που να αξιοποιούν τις νέες δυνατότητες και νέες τεχνολογίες για την παροχή ποιοτικά αναβαθμισμένων υπηρεσιών. Για αυτό άλλωστε μόνο σε 212 από τους 1034 πρωτοβάθμιους ΟΤΑ πιστοποιήθηκε η διαχειριστική επάρκεια, αναγκαία προϋπόθεση συμμετοχής στο ΕΣΠΑ. Αυτοί είναι οι λόγοι που πλήττουν την εύρυθμη λειτουργία αλλά και την εικόνα της Αυτοδιοίκησης και των αιρετών της στη συνείδηση των πολιτών, όπως καταγράφεται και στις ετήσιες Εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, του Σώματος Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης.

49. Επιπλέον η Πολιτεία δεν στήριξε ουσιαστικά τους νέους ΟΤΑ με πολιτικές προγραμματικής, οργανωτικής και λειτουργικής αναβάθμισης καθώς και με επαρκή χρηματοδότηση, ούτε προχώρησε σε μια σχεδιασμένη, με ενιαίο τρόπο, και ολοκληρωμένη αλλαγή του διοικητικού συστήματος της χώρας, με αποτέλεσμα το κάθε βήμα να μένει μετέωρο. Επιπλέον, το δημοτικό

σύστημα διακυβέρνησης παρέμεινε χωρίς ουσιαστικές αλλαγές.

50. Γίνεται σαφές ότι η Νέα Αρχιτεκτονική πρέπει να στοχεύει σε ένα Δήμο με αναπτυξιακό και κοινωνικό ρόλο, με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, που παρέχει υψηλού επιπέδου υπηρεσίες στους πολίτες, αποτελώντας βασικό πυλώνα της τοπικής ανάπτυξης. Απαραίτητη προϋπόθεση για την

επίτευξη αυτού του στόχου αποτελεί η γενναία αναδιανομή αρμοδιοτήτων και πόρων ανάμεσα στο κράτος και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

2. Η Επαναθεμελίωση των Δήμων

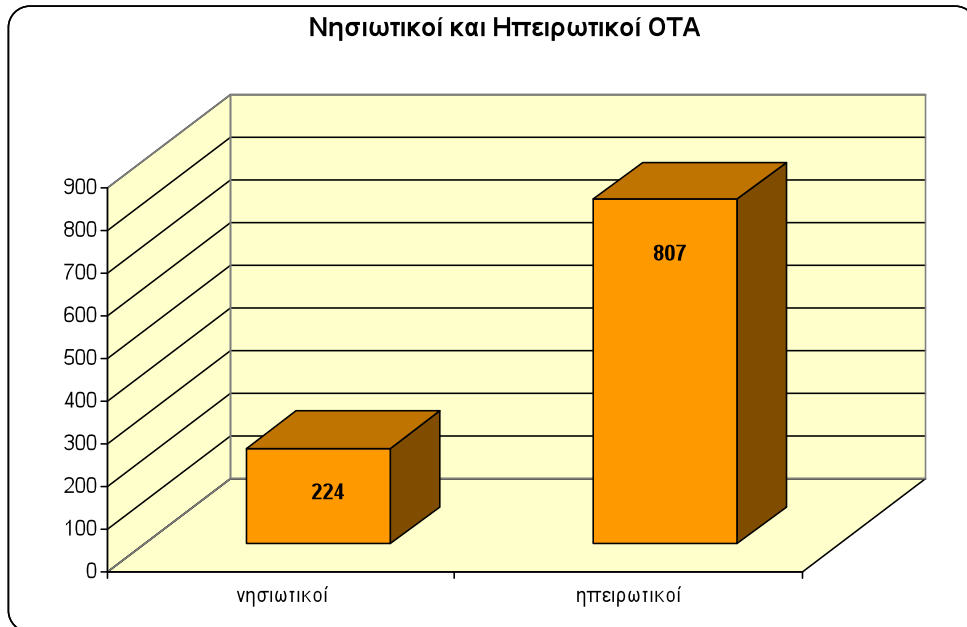
51. Στο πλαίσιο της Νέας Αρχιτεκτονικής επαναθεμελιώνεται η πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση με λιγότερους και ισχυρότερους Δήμους, ανεξαιρέτως σε όλη τη χώρα, οι οποίοι χωροθετούνται με βάση αντικειμενικά (γεωγραφικά, δημογραφικά, αναπτυξιακά κ.ά.) κριτήρια, ικανοί να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις, να αξιοποιούν τη σύγχρονη τεχνολογία και μεθόδους διοίκησης και έτοιμοι να υποδεχθούν διευρυμένες αρμοδιότητες ιδίως από τις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις στους τομείς λ.χ. της παιδείας, της υγείας, της απασχόλησης, του περιβάλλοντος, των μεταφορών. Δήμοι ανοιχτοί στην κοινωνία, με δημόσια διαβούλευση για μείζονες αποφάσεις τους, με ενδοδημοτική αποκέντρωση και τοπικά έσοδα. Παράλληλα, υιοθετούνται σύγχρονα συστήματα λογιστικής διαχείρισης, δεικτών μέτρησης αποδοτικότητας και διοίκησης ανθρώπινων πόρων. Οι νέοι δήμοι μπορούν να αναλάβουν σημαντικές πρόσθετες αρμοδιότητες με τους αναγκαίους πόρους για την άσκησή τους, καθώς και δημοσιονομικές ευθύνες.

52. Ο αριθμός των Δήμων σε όλη τη χώρα, με την εφαρμογή των κριτηρίων συνενώσεων περιορίζεται δραστικά και δεν θα υπερβαίνει τους 370. Συνεπώς η συγκρότησή τους σε πληθυσμιακά και χωρικά μεγαλύτερες γεωγραφικές μονάδες, διευκολύνει την ανάπτυξη ενός ισχυρότερου διοικητικού συστήματος, που ικανοποιεί δύο κυρίως στόχους: Οι Δήμοι αποτελέσουν έτσι ισχυρές μονάδες τοπικής ανάπτυξης και ταυτόχρονα εξελίσσονται σε αποτελεσματικούς διαχειριστές υπηρεσιών, ιδίως στην καθημερινή ζωή των πολιτών και στην ποιότητά της. Σε αυτή τη λογική η μείωση του αριθμού των Δήμων συμπεριλαμβάνει για πρώτη φορά και το σύνολο της Αττικής (σήμερα 102 δήμοι και 20 κοινότητες) και της Θεσσαλονίκης (45 δήμοι).

Νησιωτικότητα – Ορεινότητα

53. Ειδική πρόβλεψη υπάρχει για τις νησιωτικές περιοχές στη βάση της αρχής για κάθε νησί να αντιστοιχεί ένας Δήμος, πλην εύλογων εξαιρέσεων. Η νησιωτικότητα λαμβάνεται υπόψη ώστε να προσαρμοστούν στις ανάγκες

της όλες οι γενικές ρυθμίσεις που επηρεάζονται από αυτή. Αναλογικά με τον ίδιο τρόπο λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες των ορεινών δήμων. Επίσης το ζήτημα των αρμοδιοτήτων πρέπει να εξειδικευθεί υπό το φως της νησιωτικότητας και των ειδικών συνθηκών που δημιουργεί.

Δίνουμε Δύναμη στο Χωριό και στη Γειτονιά

54. Η αναδιάταξη μεγεθών από μόνη της δεν αποτελεί ικανή προϋπόθεση για την αναβάθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι αναγκαία όμως για την ανάληψη ενός νέου ρόλου από αυτήν. Η δημιουργία μεγαλύτερων ΟΤΑ συνοδεύεται από την συγκρότησή τους στη βάση ενδοδημοτικής αποκέντρωσης, με στόχο την παροχή διοικητικών υπηρεσιών όσο το δυνατόν πιο κοντά στο δημότη, δίνοντας δύναμη στο χωριό και τη γειτονιά.

55. Στον ίδιο στόχο συμβάλλει και η εκπροσώπηση όλων των σημερινών Δήμων που συνδυάζεται με ένα νέο σύστημα διακυβέρνησης, το οποίο προωθεί τη συλλογική δράση, την αποσυμφόρηση και τη διαφάνεια.

Περιορίζονται Δραστικά τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου των ΟΤΑ

56. Με την πάροδο του χρόνου και την εφαρμογή διάφορων προγραμμάτων, έχει δημιουργηθεί, ιδίως τα τελευταία χρόνια, μία πληθώρα Νομικών Προσώπων Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, με

δικό τους Διοικητικό Συμβούλιο και προϋπολογισμό. Αυτά, σε πολλές περιπτώσεις, είναι αναποτελεσματικά ως προς το αντικείμενο για το οποίο δημιουργήθηκαν, ενώ συχνά παρατηρούνται επικαλύψεις σκοπών και αρμοδιοτήτων, σπάταλη ανθρώπινων και οικονομικών πόρων και μειωμένη αποτελεσματικότητα.

57. Με τη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης δίνεται η δυνατότητα διοικητικού, λειτουργικού και οικονομικού εκσυγχρονισμού των ΝΠΔΔ & ΙΔ. Με στόχο τη βελτίωση του έργου που παράγεται. Η προσπάθεια αυτή ξεκινά από τη δραστική μείωση του αριθμού τους. Από περίπου 6.000 (χωρίς να υπολογίζονται σχολικές επιτροπές) οδηγούμαστε σε λιγότερο από 2.000 ακολουθώντας την αρχή ένα νομικό πρόσωπο ανά κατηγορία δραστηριότητας σε κάθε νέο Δήμο δηλ., στη κατάργηση πλέον των 4.000 ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ και Δημοτικών Επιχειρήσεων και των αντίστοιχων θέσεων ΔΣ. Τα Νομικά Πρόσωπα της Αυτοδιοίκησης αποκτούν μία εξορθολογισμένη οργάνωση, ικανή να τους παρέχει τα εχέγγυα για την καλύτερη παροχή υπηρεσιών και τη βελτίωση της εξυπηρέτησης του πολίτη ενώ περιορίζονται δραστικά τα λειτουργικά έξοδα. Στο πλαίσιο αυτό επιτυγχάνεται η οριστική διευθέτηση των εκκρεμοτήτων που παραμένουν σχετικά με τη σύσταση και λειτουργία των δημοτικών λιμενικών ταμείων.

3. Νέες Αρμοδιότητες, Δυνατότητες και Υπηρεσίες στην Εξυπηρέτηση του Πολίτη

58. Η αναμενόμενη διεύρυνση των γεωγραφικών και πληθυσμιακών ορίων αναφοράς των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ διαμορφώνει ένα νέο πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης. Η ίδια η έννοια «τοπική υπόθεση», αλλάζοντας κλίμακα, διευρύνεται και έτσι οδηγεί σε ανάλογη ενδυνάμωση του ρόλου των νέων Δήμων στον τοπικό αναπτυξιακό προγραμματισμό και στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τους πολίτες σε καίριους τομείς.

59. Έτσι, οι νέοι και ισχυροί δήμοι αναλαμβάνουν νέες αρμοδιότητες, μαζί με τους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους που προέρχονται από την καταργούμενη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, όπως:

- η πρόνοια και η προστασία της δημόσιας υγείας,
- η ανέγερση σχολικών κτιρίων,

- η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού,
- η ένταξη των μεταναστών,
- οι πολεοδομικές εφαρμογές,
- ο υγειονομικός έλεγχος,
- η προστασία της παιδικής και της τρίτης ηλικίας,
- οι λαϊκές αγορές
- οι αδειοδοτήσεις και ο έλεγχος πολλών τοπικών, οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων,
- η πολιτική προστασίας, με την ένταξη των δήμων στον εθνικό σχεδιασμό με συγκεκριμένο ρόλο και αρμοδιότητες.

60. Για να έχει ο δήμος τη διοικητική ικανότητα να ασκήσει αποτελεσματικά το παραπάνω ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων, το οποίο καλύπτει τις καθημερινές ανάγκες των κατοίκων του, και ταυτόχρονα να είναι σε θέση να κατασκευάζει και να διαχειρίζεται, όλες τις κρίσιμες υποδομές για την ποιότητα ζωής των δημοτών και την τοπική ανάπτυξη, πρέπει να διαθέτει τις ακόλουθες υπηρεσίες:

- Προγραμματισμού,
- Οικονομική υπηρεσία,
- Τεχνική υπηρεσία,
- Πληροφορικής,
- Νομικής υποστήριξης,
- Διοίκησης – Διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού,
- Περιβάλλοντος – Πολιτικής Προστασίας.

61. Στο πλαίσιο των νέων δήμων, στα όρια των σημερινών συνενούμενων ΟΤΑ διατηρούνται διοικητικές υπηρεσίες απαραίτητες για την άμεση εξυπηρέτηση των δημοτών.

62. Η λειτουργία των νέων δήμων βασίζεται στη χρησιμοποίηση πρότυπων οργανισμών ανάλογα με το μέγεθος και τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά τους, καθώς και το νησιωτικό ή ορεινό χαρακτήρα τους.

4. Ηλεκτρονική Δημοτική Διακυβέρνηση

63. Κεντρικός στόχος της νέας Αρχιτεκτονικής είναι η θεμελίωση του ψηφιακού δήμου με τη σταδιακή αλλαγή της σημερινής μορφής της

παροχής υπηρεσιών: αντί να πηγαίνει ο πολίτης στις δημοτικές δομές, να παρέχονται όλο και περισσότερες υπηρεσίες σε αντίστοιχο σημείο στο χωριό του ή και στο σπίτι του. Έτσι, μειώνεται η σημασία της απόστασης ενός οικισμού από την έδρα ενός Δήμου και του προσδιορισμού της έδρας του.

Δημοτικό e - ΚΕΠ

64. Για την εξυπηρέτηση του πολίτη ενισχύεται και εκσυγχρονίζεται ο θεσμός των δημοτικών ΚΕΠ, με τη δημιουργία μικρών, αποτελεσματικών «Δημοτικών e – ΚΕΠ», σε κάθε γειτονιά ή χωριό ανάλογα με τις ανάγκες εξυπηρέτησης, με τα οποία παρέχονται οι βασικές υπηρεσίες της δημοτικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης όσο το δυνατόν εγγύτερα στο πολίτη.

Κάρτα Δημότη

65. Με την εισαγωγή της έξυπνης «κάρτας του Δημότη», ξεκινά η υλοποίηση της «κάρτας του πολίτη». Με αυτή περνούν οι Δήμοι στην αυτόματη εξυπηρέτηση (π.χ. έκδοση πιστοποιητικών), αλλά και διευκολύνεται η συμμετοχή σε δημοκρατικές διαδικασίες (π.χ. τοπικά δημοψηφίσματα).

Αυτόματη Εξυπηρέτηση

66. Οι δήμοι εξοπλιζόμενοι με τις απαραίτητες υποδομές (μηχανήματα αυτόματης εξυπηρέτησης - «δημοτικά ΑΤΜ»), που θα εγκατασταθούν στα δημοτικά e – ΚΕΠ θα έχουν τη δυνατότητα αυτόματης εξυπηρέτησης 24 ώρες το 24ώρο, 365 μέρες το χρόνο.

Διοικητική Βοήθεια στο Σπίτι

67. Ταυτόχρονα αξιοποιούνται νέοι θεσμοί στήριξης του πολίτη, όπως η «διοικητική βοήθεια στο σπίτι» με την οποία μπορεί να εξυπηρετούνται όσοι δημότες το έχουν ανάγκη. Για το σκοπό αυτό εισάγεται ο θεσμός του δημοτικού ανταποκριτή, δηλ. πολυδύναμου υπαλλήλου για την εξυπηρέτηση των κατοίκων με αξιοποίηση και των νέων τεχνολογιών.

68. Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση μπορεί να λειτουργήσει ως δύναμη μετασχηματισμού, βελτιώνοντας τον τρόπο με τον οποίο οι πολίτες έρχονται σε επαφή με την τοπική αυτοδιοίκηση. Σε πρακτικό επίπεδο, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση έχει τη δυνατότητα να εξυπηρετεί τον πολίτη με κατάλληλο τρόπο αδιάλειπτα, μειώνει το κόστος παροχής, αυξάνει την ταχύτητα διάχυσης της πληροφόρησης και το πλήθος των διαθέσιμων πληροφοριών, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση σε αυτές μεγάλου

πλήθους ανθρώπων αλλά και βελτιώνοντας την απόδοση της διοίκησης.

Διαφάνεια: Υποχρεωτική Ανάρτηση στο Διαδίκτυο όλων των Πράξεων και Αποφάσεων των Οργάνων των ΟΤΑ

69. Η άμεση και υποχρεωτική δημοσίευση όλων των αποφάσεων των αιρετών οργάνων των ΟΤΑ, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων για τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων καθώς και των προκηρύξεων, διαγωνισμών, προμηθειών, προσλήψεων, συμβάσεων και αναθέσεων, στο διαδίκτυο, σύμφωνα με τη σχετική νομοθετική πρωτοβουλία, δημιουργεί ένα νέο περιβάλλον διαφάνειας στο οποίο θεμελιώνεται εξυπαρχής η λειτουργία των νέων Δήμων. Η διαφάνεια αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη διασφάλιση της αρχής της πολιτικής λογοδοσίας, που διευκολύνει τον πολιτικό έλεγχο συγκεκριμένων οργάνων και αποφάσεων και την απόδοση πολιτικών ευθυνών.

70. Η προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, επιπλέον, δια της απλοποίησης και συνέργειας των διαδικασιών, εξασφαλίζει τις διαδικασίες εσωτερικής αποκέντρωσης στους νέους, μεγαλύτερους και ισχυρότερους Δήμους, αυξάνοντας τον οριζόντιο συντονισμό των δράσεων και των υπηρεσιών και την αμεσότερη διασύνδεση των Ο.Τ.Α. με την κοινωνία των πολιτών, τις επιχειρήσεις και τις εθελοντικές οργανώσεις. Και, βέβαια, εγγυάται «τεχνικά» τη δυνατότητα να λαμβάνονται αποφάσεις και να υλοποιούνται δράσεις όσο το δυνατόν εγγύτερα στον πολίτη και το πρόβλημα που κάθε φορά ανακύπτει.

71. Οι Δήμοι, συστηματοποιώντας τη χρήση της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, πρέπει να **ομαδοποιήσουν τις υπηρεσίες που παρέχουν σε τρεις κατηγορίες:**

- **Υπηρεσίες σε συνεργασία με άλλους Φορείς του Δημοσίου:** Οι Δήμοι συνεργάζονται με τους τελικούς αποδέκτες των πιστοποιητικών που παρέχουν (π.χ. Πιστοποιητικά Γεννήσεως & Οικογενειακής Καταστάσεως που προορίζονται για το ΑΣΕΠ, το Υπουργείο Παιδείας – Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση κλπ.) ώστε να δημιουργηθεί μια αυτόματη αλυσίδα διακίνησης εγγράφων και να ελαχιστοποιηθεί η επιβάρυνση του πολίτη. Ο Δήμος οφείλει να παρέχει τα δεδομένα των μητρώων του (π.χ. Δημοτολόγιο κλπ.), τα έγγραφα που εκδίδει, που καθιστούν πληροφορία και έγγραφα, καθώς και το σύνολο των επιχειρησιακών διαδικασιών ενός Δήμου, «επαναχρησιμοποιήσιμη πληροφορία» από

κάθε «τρίτο» εξουσιοδοτημένο Φορέα (συμπεριλαμβανομένων των ΚΕΠ).

- **Υπηρεσίες ηλεκτρονικών συναλλαγών:** Αντίστοιχα, οι Δήμοι συνεργάζονται με τις Τράπεζες και τις άλλες κρατικές υπηρεσίες (π.χ. Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Οικονομικών, Πολεοδομίες, Υπουργείο Υγείας) για να αυτοματοποιήσουν τις διαδικασίες μέσω των οποίων εκτελούν οικονομικές συναλλαγές με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχουν άδειες κλπ. Μέσω αυτής της αυτοματοποίησης των διαδικασιών, ο Δήμος εγκαθιστά επίσης την ηλεκτρονική επικοινωνία ανάμεσα στις υπηρεσίες του, ώστε να μην χρειάζεται, όπως γίνεται τώρα, να αναλαμβάνει πολλές φορές ο πολίτης, ή ο εκπρόσωπος της επιχείρησης, το ρόλο της «διεπαφής» ανάμεσα στις υπηρεσίες (μεταφέροντας έγγραφα προς υπογραφή από μια υπηρεσία προς την άλλη).
- **Κοινωνικές Υπηρεσίες:** Οι Δήμοι βελτιώνουν την πρόσβαση στις κοινωνικές υπηρεσίες που παρέχουν (Παιδεία, Υγεία, Πολιτισμό, Αθλητισμό) και εγκαθιστούν διαδικασίες ηλεκτρονικής εγγραφής, προσδιορισμού ραντεβού μέσω τηλεφώνου, διαδικτύου κλπ.

5. Το Σύστημα Δημοτικής Διακυβέρνησης

72. Η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων των δήμων καθώς και των ορίων τους επιβάλλει τον επανασχεδιασμό του συστήματος τοπικής διακυβέρνησης. Η ενσωμάτωση των νέων αρχών δημοκρατικής διακυβέρνησης οδηγεί στην αναβαθμισμένη συμμετοχή του πολίτη, στη διαβούλευση πριν τη λήψη των αποφάσεων, στη διαφανή άσκηση της εξουσίας και στην υποχρεωτική λογοδοσία όποιου ασκεί δημόσια εξουσία, επιβάλλει την επαναξιολόγηση των δημοτικών θεσμών διακυβέρνησης, την αναβάθμιση και τον εμπλουτισμό τους αλλά και την αποκεντρωμένη διάρθρωσή τους, ώστε να επιτρέπουν την αμεσότερη και αποτελεσματικότερη συμμετοχή και εξυπηρέτηση του δημότη.

Δήμαρχος, Αντιδήμαρχοι και Εκτελεστική Επιτροπή

73. Ο **Δήμαρχος** ασκεί τις καταστατικές και τις εκτελεστικές του αρμοδιότητες, συνεργαζόμενος με την Εκτελεστική Επιτροπή στην οποία μετέχουν οι θεματικοί και τοπικοί Αντιδήμαρχοι. Ως Πρόεδρος της αλλά και της Δημοκρατικής Επιτροπής έχει βασικό ηγετικό ρόλο για τον συντονισμό

των δράσεων του Δήμου. Η ενίσχυση των επιτελικών χαρακτηριστικών στη λειτουργία και στο ρόλο του Δημάρχου διασφαλίζεται μέσω ενός περισσότερο ισορροπημένου συστήματος κατανομής ευθυνών και εξουσίας, με την αναμόρφωση του θεσμού των αντιδημάρχων, τη συγκρότηση ενός συλλογικού εκτελεστικού οργάνου (της Εκτελεστικής Επιτροπής), την καθιέρωση του θεσμού του Συνήγορου του Δημότη και της Επιχείρησης, την αναβάθμιση της Δημαρχιακής Επιτροπής (και της εκπροσώπησης της αντιπολίτευσης σε αυτήν), του Δημοτικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του. Με την ανάληψη των καθηκόντων του, ο Δήμαρχος παρουσιάζει τις προγραμματικές του δηλώσεις, οι οποίες εγκρίνονται από το Συμβούλιο.

74. Οι **Αντιδήμαρχοι** κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες: τους θεματικούς και τους τοπικούς Αντιδημάρχους, οι ρόλοι των οποίων μπορεί να συμπίπτουν στο ίδιο πρόσωπο. Οι Αντιδήμαρχοι επιλέγονται μεταξύ των δημοτικών συμβούλων από τον Δήμαρχο. Οι θεματικοί Αντιδήμαρχοι μπορούν να αντιστοιχούν στη συγκρότηση των βασικών τομέων της διοίκησης.

75. Οι **τοπικοί Αντιδήμαρχοι** είναι αρμόδιοι για συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές του Δήμου που ταυτίζονται με τους δήμους / κοινότητες που συνενώνονται στο πλαίσιο της Νέας Αρχιτεκτονικής. Στους δήμους που συνενώνονται υπάρχει ανάγκη για τον εκ του σύνεγγυς συντονισμό των υπηρεσιών στο πλαίσιο των αποφάσεων του δημάρχου. Οι τοπικοί αντιδήμαρχοι επιλέγονται μεταξύ των συμβούλων που προέρχονται από τους συνενομένους δήμους - κοινότητες και ασκούν αρμοδιότητες που έχουν τοπικό χαρακτήρα. Οι τοπικοί αντιδήμαρχοι αναλαμβάνουν κυρίως το συντονισμό των τοπικών διοικητικών υπηρεσιών, του τοπικού ΚΑΠΗ, παιδικού σταθμού κλπ., την υποστήριξη και τον συντονισμό των τοπικών συμβουλίων κ.ά. Ιδιαίτερα κρίσιμος είναι ο ρόλος των τοπικών Αντιδημάρχων για τις σχέσεις των νέων δήμων προς τους πολίτες των καταργούμενων δήμων/κοινοτήτων, αφού έτσι δημιουργείται ένας ορατός θεσμός εύκολης τοπικής πρόσβασης και επίλυσης προβλημάτων, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται η απευθείας εκπροσώπηση αυτών των πολιτών στην εκτελεστική λειτουργία του νέου δήμου.

76. Καθιερώνεται ένα νέο όργανο, η **Εκτελεστική Επιτροπή**, ως συλλογικό επιχειρησιακό-εκτελεστικό όργανο στους δήμους. Συμμετέχουν, εκτός από τον Δήμαρχο ως Πρόεδρο, όλοι οι θεματικοί και τοπικοί Αντιδήμαρχοι,

καθώς επίσης (χωρίς δικαίωμα ψήφου) και ο Γενικός Γραμματέας του Δήμου (στους δήμους όπου υφίσταται τέτοιο όργανο). Στις συνεδριάσεις της μπορούν επίσης να καλούνται από τον Δήμαρχο και να συμμετέχουν και οι Διευθυντές ή άλλοι επικεφαλής των σημαντικότερων οργανικών μονάδων του δήμου ανάλογα με την περίπτωση. Με ένα τέτοιο συλλογικό επιχειρησιακό όργανο αυξάνεται αποφασιστικά η διαφάνεια της δημοτικής δράσης, καθώς και βελτιώνεται θεαματικά, ο συντονισμός των δράσεων και των υπηρεσιών του δήμου.

77. Ως συλλογικό όργανο με επιτελικό ρόλο, η Εκτελεστική Επιτροπή αναλαμβάνει και αρμοδιότητες που αφορούν το δημοτικό προγραμματισμό και ενδεικτικά:

- Την ευθύνη για την κατάρτιση και την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος, το οποίο και εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο.
- Την κατάρτιση και εισηγήση στο Δημοτικό Συμβούλιο του Τεχνικού Προγράμματος του Δήμου και την ευθύνη της υλοποίησής του.
- Την εναρμόνιση των προτάσεων των υπηρεσιών του δήμου ως προς τον προϋπολογισμό και την υποβολή σχετικής γνώμης προς τη Δημαρχιακή Επιτροπή πριν την κατάρτιση του προϋπολογισμού.
- Την υποβολή, προς το Δημοτικό Συμβούλιο, ετήσιας έκθεσης πεπραγμένων.
- Την ευθύνη για την πιστή εκτέλεση του προϋπολογισμού.
- Την παρακολούθηση, αξιολόγηση και συντονισμό των δράσεων των νομικών προσώπων του δήμου, λαμβάνοντας υπόψη και τις σχετικές εισηγήσεις των Προέδρων των Τοπικών Συμβουλίων.

Αναβάθμιση Δημοτικού Συμβουλίου

78. Το *Δημοτικό Συμβούλιο* παραμένει το βασικό όργανο με το τεκμήριο αρμοδιότητας εντός του Δήμου. Ο επιτελικός και ελεγκτικός του ρόλος ενισχύεται, μέσω της αναβάθμισης των Επιτροπών, και ταυτόχρονα ενισχύεται η θέση της αντιπολίτευσης (π.χ. στη Δημαρχιακή Επιτροπή). Δεδομένης της μείωσης του αριθμού των Δήμων, σε συνδυασμό με τον περιορισμό του αριθμού των μελών των τοπικών συμβουλίων, οδηγούμαστε σε δραστικό περιορισμό του συνολικού αριθμού των αιρετών. Αυτό επιτρέπει την αύξηση του αριθμού των δημοτικών συμβούλων.

79. Ενόψει της προτεινόμενης αύξησης των μελών του δημοτικού συμβουλίου, αλλά και των πιεστικών αναγκών για αποσυμφόρηση της Ολομέλειας του Δημοτικού Συμβουλίου, ιδίως στους μεγαλύτερους δήμους, ενισχύονται αποφασιστικά οι **Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου**, οι οποίες έχουν ανάλογη προς το Δημοτικό Συμβούλιο σύνθεση και μπορούν να έχουν, με βάση τον σχετικό κανονισμό ή/και σχετική ειδική απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, και αποφασιστικές αρμοδιότητες. Η δημιουργία τέτοιων επιτροπών μπορεί να προσαρμόζεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, αφού σε τουριστικούς δήμους, λ.χ., μπορεί να συγκροτηθεί ειδική Επιτροπή Τουρισμού, σε αγροτικούς δήμους αντίστοιχη επιτροπή κ.ο.κ. Σε περιπτώσεις μείζονος σημασίας, μπορεί η εν λόγω Επιτροπή (αλλά και οι υπόλοιπες επιτροπές με αποφασιστικές αρμοδιότητες) να παραπέμπει το ζήτημα στο Δημοτικό Συμβούλιο, ενώ το ίδιο ισχύει και όταν ένας ορισμένος αριθμός μελών του Δημοτικού Συμβουλίου (λ.χ. τα 2/5) ζητήσει να ληφθεί η σχετική απόφαση από το Δημοτικό Συμβούλιο. Με αυτό το νέο θεσμό επιτυγχάνεται σημαντική αποσυμφόρηση του Δημοτικού Συμβουλίου, χωρίς να ματαιώνεται, σε περιπτώσεις μείζονος σημασίας, ο ρόλος του τοπικού αντιπροσωπευτικού σώματος. Ενόψει του όγκου, της βαρύτητας, του ειδικού - τεχνικού χαρακτήρα και του φόρτου εργασίας που προκαλούν στα Δημοτικά Συμβούλια τα ζητήματα χωροταξίας - χωροθέτησης (δραστηριοτήτων, καταστημάτων, ακόμη, λ.χ., και περιπτέρων), πολεοδομίας (τροποποιήσεις ρυμοτομικών ή οικοδομικών γραμμών κ.ά.) και περιβάλλοντος, απαραίτητη είναι η δημιουργία μιας Επιτροπής Χωροταξίας - Περιβάλλοντος με αναλογική συμμετοχή της αντιπολίτευσης, σύμφωνα με την σύνθεση του Δημοτικού Συμβουλίου.

80. Η **Δημαρχιακή Επιτροπή** αποκτά αναλογικότερη συμμετοχή της αντιπολίτευσης, ενώ παράλληλα ενισχύεται ο εποπτικός και ελεγκτικός της ρόλος ως προς τα οικονομικά του δήμου. Προς τον σκοπό αυτό, ενόψει και της προτεινόμενης αύξησης των μελών του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και των αρμοδιοτήτων της Δημαρχιακής Επιτροπής, τα μέλη της είναι είτε 7 (πέντε και δύο από την αντιπολίτευση), είτε 9 (έξι και τρία), είτε 11 (επτά και τέσσερα). Τα μέλη της Δημαρχιακής Επιτροπής εκπροσωπούν τις παρατάξεις τους (ομάδες) και συνεπώς παύουν να είναι μέλη της και αντικαθίστανται εφόσον πάψουν να είναι μέλη της παράταξης (ομάδας) τους.

81. Ως προς την εποπτεία των οικονομικών (εκτέλεση-υλοποίηση προϋπολογισμού, πορεία εσόδων-εξόδων κλπ.) και γενικότερα της διαχείρισης του δήμου (έλεγχος απευθείας αναθέσεων, υλοποίηση τεχνικού προγράμματος, έργων/προμηθειών κ.ά.), η Δημαρχιακή Επιτροπή, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον κανονισμό λειτουργίας της, ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα από τις υπηρεσίες και τα αιρετά εκτελεστικά όργανα του δήμου και εισηγείται σχετικά στο Δημοτικό Συμβούλιο. Στις αρμοδιότητές της, επίσης, περιλαμβάνεται η κατάρτιση σχεδίων και εισηγήσεων για τα εξής, ενδεικτικά, θέματα:

- Ως προς την υλοποίηση του προϋπολογισμού, η υποβολή σχετικής τριμηνιαίας έκθεσης προς το Δημοτικό Συμβούλιο (βάσει σχετικής εισήγησης των οικονομικών υπηρεσιών που περιλαμβάνει οπωσδήποτε την πορεία των εσόδων-δαπανών), στην οποία πρέπει να καταχωρούνται και τυχόν παρατηρήσεις της μειοψηφίας. Η εν λόγω έκθεση, όπως άλλωστε κάθε πράξη των οργάνων του δήμου, πρέπει υποχρεωτικά να δημοσιεύεται και στο διαδίκτυο.
- Ως προς τη σύναψη δανείων από το δήμο, προτού αποφασίσει το Δημοτικό Συμβούλιο. Σημειώνεται ότι η σύναψη δανείων και γενικότερα η δανειακή επιβάρυνση των δήμων θα παρακολουθείται από την υπηρεσία εποπτείας, η οποία τηρεί και σχετικό αρχείο με συγκεντρωτικά στοιχεία.
- Ως προς την διαχείριση της δημοτικής περιουσίας και ειδικότερα ως προς δωρεές δημοτικών ακινήτων, δωρεάν παραχώρηση κυριότητας και χρήσης, εκποίηση ή ανταλλαγή ή αγορά ακινήτων.
- Ως προς την επιβολή τελών, δικαιωμάτων και εισφορών από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Συμβούλιο Διαβούλευσης

82. Καθιερώνεται **Συμβούλιο Διαβούλευσης** στο οποίο συμμετέχουν, εκτός από τον Δήμαρχο και τους επικεφαλής των δημοτικών παρατάξεων, εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, μη κυβερνητικών οργανώσεων, οργανώσεων εργοδοτών, εργαζομένων και επαγγελματικών συλλόγων κ.ο.κ. Συγκροτείται με απόφαση του Δημάρχου και συγκαλείται υποχρεωτικά ετησίως, πριν από την έγκριση από το Δημοτικό Συμβούλιο, του ετήσιου Προγράμματος και Προϋπολογισμού του Δήμου. Σε συνεργασία με τους συλλογικούς φορείς της αυτοδιοίκησης, εκπονείται Οδικός Χάρτης Λήψης Απόφασης, ο οποίος περιλαμβάνει όλα τα στάδια και

το περιεχόμενο των σχετικών διαδικασιών (διαβούλευση, ανάρτηση στο διαδίκτυο κλπ.).

Συνήγορος του Δημότη και Συνήγορος της Επιχείρησης

83. Θεσμοθετείται ο «Συνήγορος του Δημότη» και ο «Συνήγορος της Επιχείρησης», με επιλογή με αυξημένη πλειοψηφία των 2/3 από το Δημοτικό Συμβούλιο, μεταξύ των μελών του, ή και εκτός αυτών, ενός προσώπου κύρους, το οποίο αναλαμβάνει την ευθύνη διαμεσολάβησης μεταξύ πολιτών / συναλλασσόμενων με το δήμο και διοίκησης του δήμου, με στόχο την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης. Ο νέος αυτός θεσμός δεν υποκαθιστά, βέβαια, τον «Συνήγορο του Πολίτη», αλλά είναι ένας καθαρά τοπικός θεσμός, ο οποίος συνεισφέρει αποφασιστικά στη βελτίωση της δημοτικής διοίκησης και των σχέσεων της με τους πολίτες, ενώ από την άλλη πλευρά απαλλάσσει τους αιρετούς (και ιδίως το Δήμαρχο) από τον φόρτο που προκαλούν σχετικά αιτήματα από την πλευρά των πολιτών.

84. Ο Συνήγορος του Δημότη και της Επιχείρησης συντάσσει ειδική ετήσια έκθεση, η οποία παρουσιάζεται σε ειδική δημόσια συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου και αναρτάται στο διαδίκτυο. Ο ίδιος ο Συνήγορος του Δημότη και της Επιχείρησης υπάγεται, πάντως, όπως και κάθε δημόσια αρχή, στην ελεγκτική αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη.

Επαναθεμελίωση της Σχέσης του Δήμου με το Χωριό και τη Γειτονιά

85. Συγκροτούνται πενταμελή τοπικά συμβούλια σε όλα τα υπάρχοντα τοπικά διαμερίσματα, με πληθυσμό τουλάχιστον 1000 κατοίκων και τριμελή τοπικά συμβούλια για πληθυσμό μικρότερο των 1000 κατοίκων (για τοπικά διαμερίσματα με πληθυσμό κάτω από 500 εκλέγεται ένας τοπικός εκπρόσωπος). Ιδρύονται τοπικά διαμερίσματα και στην έδρα των σημερινών Δήμων με πληθυσμό έως 10.000 και συγκροτούνται αντίστοιχα τοπικά συμβούλια. Το Τοπικό Συμβούλιο εκλέγει Πρόεδρο, ο οποίος συμμετέχει στις συνεδριάσεις των Δημοτικών Συμβουλίων και της Εκτελεστικής Επιτροπής όταν συζητούνται θέματα που αφορούν το τοπικό τους διαμέρισμα και εισηγούνται σχετικά.

86. Τα τοπικά συμβούλια έχουν αρμοδιότητες στην αντιμετώπιση τοπικής εμβέλειας προβλημάτων, όπως π.χ.:

- Την αποκατάσταση επείγοντος χαρακτήρα βλαβών στο οδικό δίκτυο και τα συστήματα άδρευσης, ύδρευσης-αποχέτευσης (όταν ο δήμος δε διαθέτει ΔΕΥΑ), καθώς και επείγουσες δράσεις καθαριότητας, φύλαξης και συντήρησης σε κτίρια.
- Τη διενέργεια επείγοντος χαρακτήρα δράσεων για την πυροπροστασία, την αντιπλημμυρική προστασία, την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων και την προστασία του περιβάλλοντος στο τοπικό διαμέρισμα.

87. Η κατά τα ανωτέρω άσκηση των νέων αρμοδιοτήτων που προστίθενται στις υφιστάμενες αρμοδιότητες των οργάνων δημοτικής αποκέντρωσης προϋποθέτει, βέβαια, και την ανάλογη οικονομική τους στήριξη. Προς τον σκοπό αυτό και προκειμένου να επιτευχθεί η κατά το δυνατό ισόρροπη ανάπτυξη των οικισμών των νέων Δήμων:

- ο δημοτικός προϋπολογισμός διαθέτει ειδικά κεφάλαια και ποσοστά πόρων (με συγκεκριμένα κριτήρια κατανομής) για έργα και υπηρεσίες αποκεντρωμένου χαρακτήρα, με βάση τα τοπικά διαμερίσματα των δήμων που συνενώνονται. Τα ποσοστά πόρων και τα κριτήρια κατανομής καθορίζονται με σχετική Υπουργική Απόφαση, μετά από πρόταση της ΚΕΔΚΕ, και διασφαλίζουν την ισόρροπη ανάπτυξη και λειτουργία του δήμου, ώστε να μην υπάρχουν διακρίσεις σε βάρος χωριών και συνοικιών. Η πιστή εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων, καθώς και η υλοποίηση των σχετικών προβλέψεων, υπάγεται στον έλεγχο νομιμότητας που ασκείται από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα (υπηρεσία εποπτείας, ελεγκτικό συνέδριο κλπ.).
- αναπροσαρμόζονται τα ποσά της πάγιας προκαταβολής για κάθε τοπικό διαμέρισμα, ανάλογα με τον πληθυσμό του, και ορίζεται το ποσό της πάγιας προκαταβολής για όλα τα τοπικά διαμερίσματα ως ποσοστό των τακτικών εσόδων, με σχετική Υπουργική Απόφαση, μετά από πρόταση της ΚΕΔΚΕ, το οποίο αποτελεί υποχρεωτική δαπάνη, και εγγράφεται στον προϋπολογισμό του δήμου. Με αυτή την πάγια προκαταβολή καθίσταται δυνατή η άμεση και η εκ του σύνεγγυς αντιμετώπιση των αναγκών των διαμερισμάτων, χωρίς καθυστερήσεις και γραφειοκρατικές διαδικασίες. Υπόλογος για το αντίστοιχο ποσό είναι ο Πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου.

88. Επιπλέον, οργανώνεται ειδική διαδικασία δημόσιας λογοδοσίας μια φορά

τον χρόνο με απολογισμό του έργου δημοτικής αποκέντρωσης και με συμμετοχή όλων των μελών των κεντρικών και των αποκεντρωμένων οργάνων του δήμου.

6. Εκλογικό Σύστημα για Αμεσότερη Αντιπροσώπηση και Περιορισμό των Εκλογικών Δαπανών

89. Το εκλογικό σύστημα για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών υπηρετεί την ανάγκη αναζωογόνησης της αντιπροσώπησης και της δημοκρατικής συμμετοχής καθώς και την αναλογική εκπροσώπηση των εκλογικών περιφερειών του Δήμου. Ταυτόχρονα, αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της διαφάνειας στα οικονομικά των παρατάξεων με την εισαγωγή αποτελεσματικότερων ελέγχων και περιορίζονται κατά το δυνατόν, οι εκλογικές δαπάνες με την πρόβλεψη μικρότερων εκλογικών περιφερειών για τους Συμβούλους.
90. Στους νέους δήμους, εκλογικές περιφέρειες είναι οι πρώην Δήμοι και Κοινότητες που συνενώνονται καθώς και τα δημοτικά διαμερίσματα στους δήμους που διαθέτουν, οι δε έδρες κατανέμονται σε αναλογία με τον πληθυσμό της κάθε επιμέρους εκλογικής περιφέρειας. Οι υποψηφιότητες των δημοτικών συμβούλων αντιστοιχούν σε πρώην Δήμο / Κοινότητα ή σε δημοτικό διαμέρισμα μεγάλου δήμου, ενώ οι τοπικοί εκλογείς σταυροδοτούν τους αντίστοιχους τοπικούς υποψήφιους. Με αυτό το σύστημα διασφαλίζεται και η εκπροσώπηση των συνοικιών στις μεγαλουπόλεις.
91. Καταργείται το 42% και επανέρχεται το σύστημα του 50%+1, το οποίο θα είναι και το ποσοστό που απαιτείται για τον επιτυχόντα συνδυασμό στον πρώτο γύρο μεταξύ όλων των συνδυασμών ή (αν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει αυτό το ποσοστό) στο δεύτερο γύρο μεταξύ των δύο πρώτων συνδυασμών. Η κατανομή των εδρών μεταξύ των συνδυασμών διατηρείται όπως σήμερα: 3/5 για τον επιτυχόντα και 2/5 για τους επιλαχόντες συνδυασμούς.
92. Με το νέο θεσμικό πλαίσιο εκσυγχρονίζονται και οι ρυθμίσεις σχετικά με τα όργανα και τη διαδικασία ελέγχου των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων από Ειδική Επιτροπή Ελέγχου, σε συνάρτηση και με τις ρυθμίσεις για τα πολιτικά κόμματα. Υπό το νέο θεσμικό πλαίσιο, η

Επιτροπή αυτή συγκροτείται στο επίπεδο της αποκεντρωμένης διοίκησης και έχοντας αρμοδιότητα ελέγχου των οικονομικών των δημοτικών συνδυασμών και υποψηφίων.

93. Προκειμένου να ενισχυθεί η συλλογικότητα και η δημοκρατική λειτουργία των δημοτικών παρατάξεων, προβλέπεται η υποχρέωσή τους, να καταθέτουν, μαζί με την υποψηφιότητά τους ως συνδυασμών, και εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας τους.

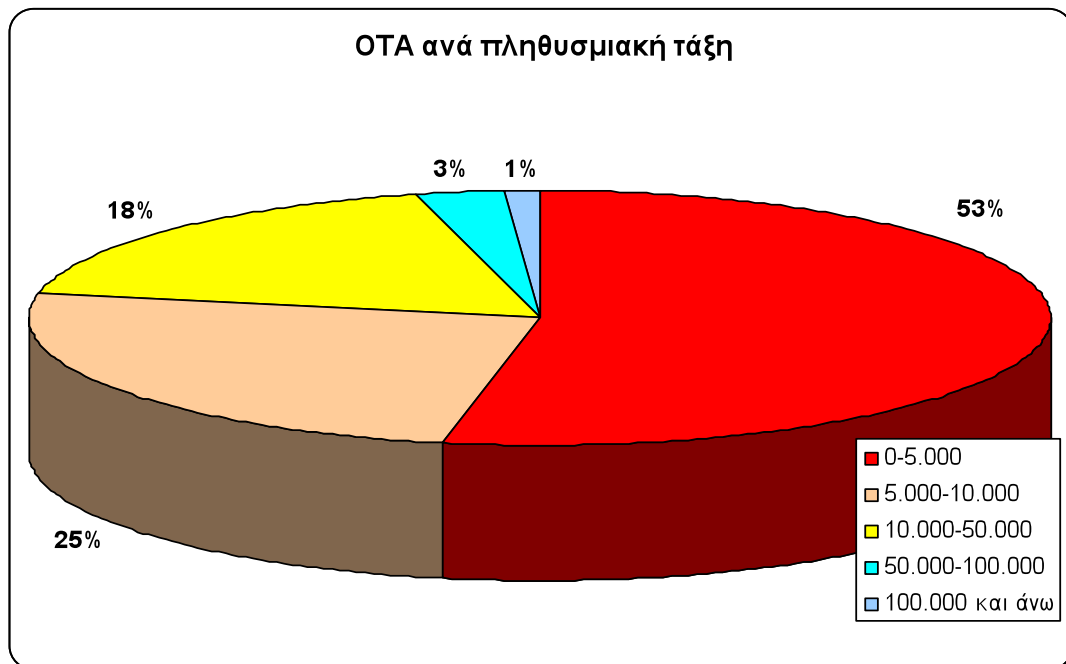
94. Τα τοπικά συμβούλια εκλέγονται με ενιαίο ψηφοδέλτιο. Υποψήφιος μπορεί να είναι κάθε δημότης με αυτοπρόταση. Οι δημοτικοί συνδυασμοί προτείνουν υποχρεωτικά υποψηφίους και για τα τοπικά συμβούλια.

7. Κριτήρια Συνενώσεων για τους Νέους Ισχυρούς Δήμους

95. Η ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση χρειάζεται οικονομικά αυτοδύναμους και λειτουργικά ανεξάρτητους ΟΤΑ, ώστε με την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της αποκέντρωσης να μπορούν να σχεδιάσουν, να προγραμματίσουν, να υλοποιήσουν και να ελέγξουν τοπικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, όπως άλλωστε επιβάλλουν οι σύγχρονες απαιτήσεις.

96. Το Σύνταγμα (101 παρ.2) αναφέρει: «Η διοικητική διαίρεση της Χώρας διαμορφώνεται με βάση τις γεωοικονομικές, κοινωνικές και συγκοινωνιακές συνθήκες». Η αναφορά στις τρεις αυτές επιμέρους ενότητες αποτελεί τον οδηγό στην εξειδίκευση των κριτηρίων και στην περιγραφή διαδικασίας αναζήτησης λύσης.

97. Η μείωση του αριθμού των Δήμων σε όλη τη χώρα και συνεπώς η συγκρότησή τους σε πληθυσμιακά και χωρικά μεγαλύτερες γεωγραφικές μονάδες διευκολύνει την ανάπτυξη ενός ισχυρότερου διοικητικού συστήματος, που ικανοποιεί ακριβώς αυτούς τους στόχους. Σε αυτή τη λογική η μείωση του αριθμού των Δήμων συμπεριλαμβάνει και τις περιοχές Αττικής και Θεσσαλονίκης ενώ ειδική πρόβλεψη υπάρχει για τις νησιωτικές περιοχές στη βάση της αρχής σε κάθε νησί, πλην εύλογων εξαιρέσεων, να αντιστοιχεί ένας Δήμος.

98. Οι ΟΤΑ που θα προκύψουν από τη διαδικασία νέας χάραξης θα πρέπει να εξασφαλίζουν σε όλους τους Έλληνες πολίτες υπηρεσίες που ικανοποιούν κοινά ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια και, ταυτόχρονα με τα λειτουργικά και οικονομικά τους χαρακτηριστικά, θα πρέπει να συμβάλλουν στην ενδυνάμωση της συμμετοχής του πολίτη και των θεσμών και διαδικασιών τοπικής δημοκρατίας.

99. Οι νέοι ΟΤΑ συνθέτουν τα κύρια και διαχρονικά στοιχεία της θεσμικής τους οντότητας: το χώρο, δηλαδή την έκταση, η οποία πρέπει να είναι επαρκής αλλά όχι υπέρμετρα διευρυμένη, τον πληθυσμό, ο οποίος πρέπει να είναι αρκετός - ικανός να συμβάλλει στην οικονομική και λειτουργική αυτοδυναμία του Δήμου, καθώς και στη διαχειριστική του επάρκεια - διαμορφώνοντας συνείδηση ένταξης σε μία τοπική κοινωνία.

100. Τα κριτήρια για την χωροθέτηση των διοικητικών ορίων των νέων ΟΤΑ βασίζονται σε εκείνα που υιοθέτησε η ΚΕΔΚΕ το 2007 στο Συνέδριο της Κυλλήνης και είναι τα ακόλουθα:

- Πληθυσμιακά (όπως ο αριθμός των δημοτών, ο αριθμός των κατοίκων, η πληθυσμιακή πυκνότητα, η κατανομή των κατοικιών).
- Κοινωνικά (όπως το μέσο μέγεθος νοικοκυριού, οι μορφωτικοί δείκτες, το ποσοστό αλλοδαπών).
- Οικονομικά (όπως η απασχόληση, η δομή της απασχόλησης, η εργασιακή κινητικότητα, το εισόδημα).

- Γεωγραφικά (όπως έκταση και μορφολογία, το σχήμα, η προσβασιμότητα, τα δίκτυα υποδομών).
- Αναπτυξιακά (όπως η δομή της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας και γενικότερα της τοπικής ανάπτυξης, η ύπαρξη εκπαιδευτικών και ερευνητικών φορέων, η συμμετοχή σε Κοινοτικά και Εθνικά Προγράμματα).
- Λειτουργικά και βιωσιμότητας του νέου δήμου (πόροι και ενδογενές δυναμικό).
- Πολιτιστικά, Ιστορικά.
- Χωροταξικά κριτήρια, με τα οποία επιδιώκεται:
  - α) Η γεωγραφική / χωρική ολοκλήρωση των διαφόρων κοινωνικών, διοικητικών και οικονομικών λειτουργιών, εξυπηρετήσεων και υποδομών που διασφαλίζουν κάποιου βαθμού βιωσιμότητα (χωρίς να είναι απόλυτος κανόνας).
  - β) Η γεωγραφική κινητικότητα σε συνδυασμό με τις λειτουργικές εξαρτήσεις και επιρροές μεταξύ των οικιστικών κέντρων.
  - γ) Η ταυτότητα του τόπου που αναφέρεται στο συμβολικό και στο σημειολογικό επίπεδο για την τοπική κοινωνία.

Γ΄ ΜΕΡΟΣ. Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

1. Γενικές Διοικήσεις

101. Ο ολοκληρωμένος επανασχεδιασμός των δύο βαθμών της αυτοδιοίκησης προϋποθέτει τη συνάρθρωσή τους με τη κρατική αποκεντρωμένη Διοίκηση, η ύπαρξη της οποίας προβλέπεται άλλωστε από το Σύνταγμα που ορίζει ότι η διοίκηση του κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα (άρθρο 101, παρ. 1) και ότι τα αποκεντρωμένα κρατικά όργανα έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της ενότητας του (άρθρο 101, παρ. 3). Το σημερινό σύστημα διοικητικής αποκέντρωσης των κρατικών υπηρεσιών, εμφανίζει μια σειρά από σημαντικά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν:

- Μικρά μεγέθη σε σχέση με το νέο αναπτυξιακό σχεδιασμό και τα νέα δίκτυα μεταφορών της χώρας.
- Ελλείψεις ειδικευμένου προσωπικού και σημαντικές καθυστερήσεις ως προς την υιοθέτηση σύγχρονων μεθόδων διοίκησης.
- Ατροφία και, σε αρκετές περιπτώσεις, πολιτικοποίηση του συστήματος διοικητικής εποπτείας στους ΟΤΑ, απουσία συστηματικής τεκμηρίωσης και επεξεργασίας των δεδομένων του συστήματος εποπτείας (ποσοστά και αιτίες ακυρώσεων, αριθμός προσφυγών πολιτών ανά κατηγορίες κλπ.), αντιθέσεις μεταξύ του συστήματος διοικητικής εποπτείας και του συστήματος προληπτικού ελέγχου δαπανών από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

102. Η συγκρότηση της δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης στην ευρύτερη ενότητα της περιφέρειας οδηγεί στην οργάνωση της αποκεντρωμένης διοίκησης σε ευρύτερα γεωγραφικά όρια. Στην κατεύθυνση αυτή συντείνουν τα νέα δεδομένα και οι νέες σχέσεις που δημιουργούν τα υφιστάμενα και προγραμματιζόμενα δίκτυα υποδομών αλλά και το σύστημα πόλων και αξόνων ανάπτυξης της χώρας. Με τη Νέα Αρχιτεκτονική η κρατικά αποκεντρωμένη διοίκηση οργανώνεται σε επίπεδο ευρύτερων χωρικών ενοτήτων, τις Γενικές Διοικήσεις, οι οποίες ανταποκρίνονται, με βάση λειτουργικά και αναπτυξιακά κριτήρια, στις απαιτήσεις της εδαφικής, κοινωνικής και οικονομικής συνοχής και προάγουν τη συνολική ανταγωνιστικότητα του Εθνικού Χώρου. Στη θέση των σημερινών 13 Διοικητικών Περιφερειών συγκροτούνται έως 7 Γενικές Διοικήσεις.

103. Στην έδρα κάθε Γενικής Διοίκησης συνιστάται Γενική Διεύθυνση της οποίας προϊστάται μόνιμος δημόσιος υπάλληλος. Στις υπηρεσίες της Γενικής Διοίκησης εντάσσονται οι υπάλληλοι των υφιστάμενων Περιφερειών έκτος από εκείνους που μετατάσσονται στις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις.

104. Στις αρμοδιότητες των Γενικών Διοικήσεων :

- ανήκουν οι γενικές κρατικές υποθέσεις, οι οποίες ασκούνταν μέχρι σήμερα από τις Διοικητικές Περιφέρειες και λόγω της φύσης τους ή για συνταγματικούς λόγους δεν μπορεί να μεταφερθούν στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση και παραμένουν στην κρατική διοίκηση, π.χ. χωροταξία – πολεοδομία, περιβαλλοντική πολιτική, δασική πολιτική ή μεταναστευτική πολιτική,
- εντάσσονται όσες κρατικές αρμοδιότητες σταδιακά αποκεντρώνονται επειδή δεν είναι απαραίτητο να ασκούνται από την κεντρική διοίκηση, διευκολύνοντας την αποτελεσματική άσκηση του επιτελικού, συντονιστικού και ελεγκτικού της ρόλου,
- εντάσσονται, όπου αυτό κριθεί σκόπιμο, και κλαδικά αποκεντρωμένες κρατικές υπηρεσίες των υπουργείων, που έως σήμερα δεν είναι ενταγμένες στις διοικητικές περιφέρειες.

2. Αποτελεσματική Εποπτεία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

105. Συνιστάται **Ειδική Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας των Ο.Τ.Α.** με αρμοδιότητα τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού, στο Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με αποκεντρωμένη συγκρότηση στην έδρα κάθε Γενικής Διοίκησης. Σε κάθε Γενική Διοίκηση επικεφαλής ορίζεται Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Εποπτείας, ο οποίος είναι νομικός με αυξημένα προσόντα που προβλέπονται στο νόμο, επιλέγεται μετά από προκήρυξη των εν λόγω θέσεων και διαδικασία που διενεργείται από το Α.Σ.Ε.Π. και υπηρετεί ως επί θητεία υπάλληλος για πέντε έτη, καλυπτόμενος από τις εγγυήσεις νομιμότητας. Η Ειδική Υπηρεσία στελεχώνεται με ειδικό επιστημονικό προσωπικό αυξημένων προσόντων, το οποίο επιλέγεται μέσω Α.Σ.Ε.Π., καθώς επίσης και από μετατάξεις προσωπικού κατηγορίας ΠΕ το οποίο υπηρετεί σήμερα σε οργανικές μονάδες των Περιφερειών που ασχολούνται με την εποπτεία επί των ΟΤΑ.

Για τις μεταβολές της υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού είναι αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης που αποτελείται κατά πλειοψηφία από μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Επί νομικών θεμάτων μείζονος σπουδαιότητας η Ειδική Υπηρεσία μπορεί να απευθύνει ερωτήματα στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Επιπλέον, η Ειδική Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας συνεργάζεται στενά με το Ελεγκτικό Συνέδριο, προκειμένου να διαμορφώνεται και να εφαρμόζεται μια κοινή ερμηνευτική αντίληψη ως προς την σχετική νομοθεσία.

106. Στην Ειδική Υπηρεσία Εποπτείας των Ο.Τ.Α εντάσσεται και το Συμβούλιο του άρθρου 102 παρ. 4 Συντάγματος, το οποίο είναι αρμόδιο για την επιβολή πειθαρχικών ποινών στα αιρετά μέλη των ΟΤΑ και αποτελείται κατά πλειοψηφία από τακτικούς δικαστές. Ο Προϊστάμενος της Ειδικής Υπηρεσίας εκδίδει τη διαπιστωτική πράξη επιβολής πειθαρχικής ποινής στα αιρετά μέλη των ΟΤΑ, επί τη βάση της σύμφωνης γνώμης του Συμβουλίου, και τις πράξεις περί αυτοδίκαιης θέσεως σε αργία καθώς επίσης και τις πράξεις έκπτωσής τους.

107. Ως προς τις πράξεις που ελέγχονται από την εν λόγω Ειδική Υπηρεσία και τις σχετικές διαδικασίες, σημειώνεται ότι οι ΟΤΑ είναι υποχρεωμένοι να αποστέλλουν σε αυτήν ορισμένες κατηγορίες πράξεων των οργάνων τους (κανονιστικές, διαχειριστικές κ.ά., κατ' αντιστοιχία προς τα σήμερα προβλεπόμενα στον ΚΔΚ για τους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ), ενώ και οι υπόλοιπες πράξεις τους μπορούν να ελεγχθούν αυτεπαγγέλτως από την Ειδική Υπηρεσία ή κατόπιν προσφυγής δημότη ή κατοίκου με έννομο συμφέρον. Όταν η εν λόγω υπηρεσία κρίνει ότι η πράξη είναι παράνομη, αποστέλλει σχετικό φύλλο παρατηρήσεων στον ΟΤΑ, ο οποίος μπορεί να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει σχετικά την εν λόγω πράξη του, σύμφωνα με τις εν λόγω παρατηρήσεις. Αν ο ΟΤΑ δεν προβεί σε αυτές τις ενέργειες, εντός καθορισμένης προθεσμίας, τότε ο Προϊστάμενος της Ειδικής Υπηρεσίας προχωρεί σε ακύρωση της πράξης που θεωρείται παράνομη από την Υπηρεσία του. Κατά της πράξεώς του αυτής (ή κατά πράξεώς του που απορρίπτει προσφυγή ιδιώτη) χωρεί αίτηση ακυρώσεως ενώπιον της διοικητικής δικαιοσύνης. Όλες οι παραπάνω πράξεις και τα φύλλα παρατηρήσεων της Ειδικής Υπηρεσίας Εποπτείας δημοσιεύονται στο διαδίκτυο, στην ειδική ιστοσελίδα που διαθέτει η Υπηρεσία και οι αποκεντρωμένες μονάδες της. Επιπλέον, η εν λόγω Υπηρεσία είναι

υποχρεωμένη να τηρεί και να δημοσιεύει στο διαδίκτυο συγκεντρωτικά στοιχεία ως προς τις πράξεις των ΟΤΑ, τους λόγους ακυρώσεώς τους, τις προσφυγές, τις τυχόν ποινές που επιβλήθηκαν σε αιρετούς και γενικά όλες τις πράξεις της.

3. Δομική Αλλαγή στον Έλεγχο της Διαχείρισης των Οικονομικών των ΟΤΑ: Διαφάνεια

108. Σημαντικός παράγοντας για τη χρηστή διοίκηση και την ουσιαστική τήρηση της νομιμότητας, είναι η διασφάλιση της διαφάνειας και του ελέγχου ως προς την οικονομική διοίκηση και τη δημοσιονομική διαχείριση. Στόχος είναι, σε συνεργασία με την ΚΕΔΚΕ, να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο οικονομικής λειτουργίας το οποίο να διασφαλίζει την οικονομική εξυγίανση των Δήμων και των Νομικών Προσώπων τους αλλά και την οικονομική τους βιωσιμότητα, με έλεγχο των δανειακών τους επιβαρύνσεων.

109. Γι' αυτούς τους λόγους υπάγονται όλοι οι δήμοι και περιφέρειες στον προληπτικό έλεγχο δαπανών από το Ελεγκτικό Συνέδριο, ενώ εφαρμόζεται σταδιακά και το διπλογραφικό σύστημα σε συνδυασμό με αναλυτική λογιστική. Τα τελευταία εφαρμόζονται και σε όλους τους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ (σήμερα, μόνο οι μισοί δήμοι και κοινότητες εφαρμόζουν το διπλογραφικό και μόλις 64 ακολουθούν αναλυτική λογιστική).

Κανόνες και Έλεγχος στο Δανεισμό των ΟΤΑ

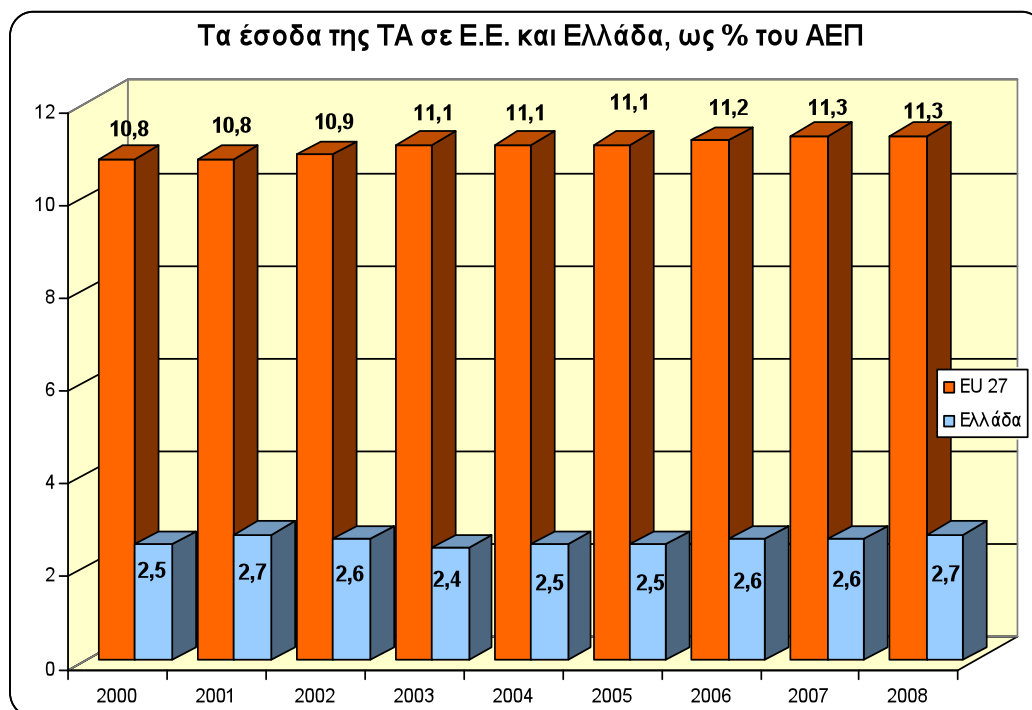
110. Σε συνεργασία με τους φορείς της Αυτοδιοίκησης θα εξειδικευθεί το πλαίσιο με το οποίο θα τίθενται προϋποθέσεις, όρια και περιορισμοί στη δυνατότητα των Δήμων να συνάπτουν δάνεια καθώς και οι διαδικασίες ελέγχου στο δανεισμό.

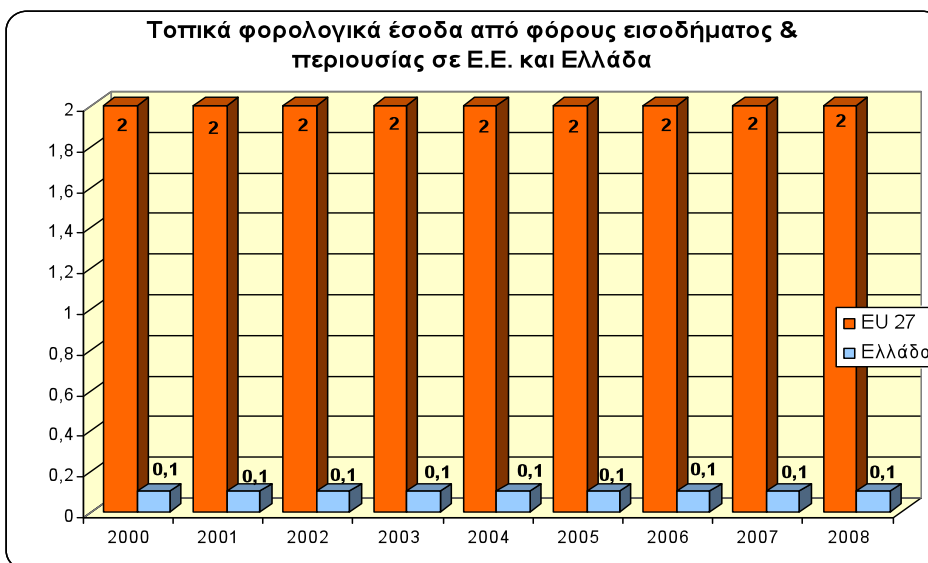
Δ' ΜΕΡΟΣ. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

1. Οι Οικονομικοί Πόροι της Αυτοδιοίκησης

111. Η υποστήριξη της Αυτοδιοίκησης με οικονομικούς πόρους και μέσα οφείλει να αντιμετωπίσει τα σημερινά προβλήματα. Το σημερινό σύστημα χαρακτηρίζεται από την πολυπλοκότητα και την αναποτελεσματικότητά του. Πολλά μικρά και με μεγάλο κόστος διαχείρισης τέλη, δημιουργούν ένα σύστημα πολύ δύσκολο διαχειρίσιμο με αποτελεσματικότητα.

112. Η ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση κατατάσσεται στις τελευταίες σειρές των ευρωπαϊκών ΤΑ, από άποψη ποσοστού συμμετοχής των ιδίων εσόδων στα συνολικά τους έσοδα. Η ενίσχυση της αποδοτικότητας των τοπικών εσόδων αναμένεται να δημιουργήσει αφενός μεν περισσότερα έσοδα στους ΟΤΑ αφετέρου δε, μεγαλύτερη ευελιξία και σταθερότητα στα αντίστοιχα μακροοικονομικά μεγέθη.

113. Για την υλοποίηση της Νέας Αρχιτεκτονικής στη δομή και τη λειτουργία της αυτοδιοίκησης, απαραίτητη είναι η οικονομική της θεμελίωση με τη διασφάλιση των αναγκαίων οικονομικών πόρων. Είναι συνταγματική επιταγή αλλά και πραγματικός όρος για την αποτελεσματική άσκηση των νέων αυτοδιοικητικών αρμοδιοτήτων. Για το σκοπό αυτό:

- Σε παράλληλη διαβούλευση με την φορολογική μεταρρύθμιση, προχωρούμε, στο πλαίσιο των ρυθμίσεων του Συντάγματος, στον

εξοπλισμό των δήμων και των περιφερειών με επαρκείς οικονομικούς πόρους.

- Αναδιαμορφώνεται το «καλάθι» των Κ.Α.Π. και επιδιώκεται ο εμπλουτισμός των πόρων της αυτοδιοίκησης και η σύνδεσή τους με τον ΦΠΑ, η οποία θα λειτουργήσει ευεγερτικά για τα δημόσια οικονομικά καθώς και με τον Φόρο Ακίνητης Περιουσίας. Προχωράμε στην ουσιαστική ενίσχυση της συμβολής του ΦΠΑ στους πόρους της τοπικής αυτοδιοίκησης. Είναι μια κρίσιμη απόφαση που ενισχύει ουσιαστικά τα οικονομικά τους, ταυτόχρονα όμως καθιστά σύμμαχο την αυτοδιοίκηση, τις δυνάμεις που δραστηριοποιούνται γύρω από αυτή, και τις τοπικές κοινωνίες στη μεγάλη εθνική προσπάθεια της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής. Ο πολίτης σε κάθε Δήμο και σε κάθε περιφέρεια θα γνωρίζει ότι τα χρήματα αυτά αξιοποιούνται άμεσα για τον τόπο του, για τη βελτίωση της καθημερινότητάς του.
- Λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη προσαρμογής του τρόπου κατανομής στις νέες πραγματικότητες που έχουν δημιουργηθεί αλλά και στο τουριστικό, νησιωτικό και ορεινό χαρακτήρα πολλών δήμων.
- Ταυτόχρονα, εξορθολογίζεται στη βάση διαφανών, αντικειμενικών και αδιάβλητων κριτηρίων το σύνολο των χρηματοδοτήσεων της κεντρικής διοίκησης προς την αυτοδιοίκηση. Τερματίζεται οριστικά η πελατειακή κατανομή κονδυλίων, η οποία οδηγούσε στη χειραγώγηση της αυτοδιοίκησης και τον εξαναγκασμό της σε σχέσεις υποτέλειας προς την κυβέρνηση.

114. Η υποστήριξη της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης με οικονομικούς πόρους και μέσα οργανώνεται στο πλαίσιο της δημοσιονομικής αποκέντρωσης. Διατυπώνεται σύστημα χρηματοδότησης και κατανομής επιχορηγήσεων, με δυνατότητα τοπικών εσόδων στη βάση της εμπειρίας των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (Κ.Α.Π.) της πρωτοβάθμιας και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

115. Οι αρμοδιότητες που μεταφέρονται στους πρωτοβάθμιους ή δευτεροβάθμιους Ο.Τ.Α. κοστολογούνται, εκ των προτέρων, αναλυτικώς, ώστε με αυτόν τον τρόπο να υπάρχει πλήρης συμμόρφωση με το άρθρο 102 του Συντάγματος.

2. Η Επιχειρησιακή Στήριξη της Νέας Αρχιτεκτονικής: Το Πρόγραμμα Ελληνική Αρχιτεκτονική Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης - «ΕΛΛΑΔΑ»

116. Για την καλύτερη και ομαλότερη μετάβαση στη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, αλλά και την υποστήριξή της στα πρώτα χρόνια λειτουργίας της, δημιουργείται το ολοκληρωμένο επιχειρησιακό πρόγραμμα **Ελληνική Αρχιτεκτονική Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης - «ΕΛΛΑΔΑ»**, το οποίο περιέχει τη χρηματοδότηση έργων και δράσεων, τόσο από κοινοτικούς, όσο και από εθνικούς πόρους. Το ολοκληρωμένο αυτό σχέδιο έχει ως στόχο την υποστήριξη των νέων ΟΤΑ στα πρώτα τους βήματα, και την αναβάθμιση των προσφερομένων υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του πολίτη. Το πρόγραμμα «ΕΛΛΑΔΑ» διαρθρώνεται σε τρεις άξονες:
117. Πρώτον, το πρόγραμμα «Διοικητική Μεταρρύθμιση» του Ε.Σ.Π.Α. 2007 – 2013, στο μέρος που αφορά στη δευτεροβάθμια και πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση, που υποστηρίζει τη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και παράλληλα προσφέρει δράσεις που πρωτίστως κατευθύνονται και γίνονται άμεσα αντιληπτές από τον πολίτη. Η επαναδιατύπωση του προγράμματος «Διοικητική μεταρρύθμιση» περιλαμβάνει και την αναδιάταξη του προϋπολογισμού του, ώστε συγκεκριμένο ποσοστό των συνολικών του πόρων να διατίθενται στο στόχο για τη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
118. Στο σκέλος που αφορά την περιφερειακή αυτοδιοίκηση περιλαμβάνει μέτρα και δράσεις που, σε συνδυασμό με τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), προωθούν την αναπτυξιακή της λειτουργία. Οι υπηρεσίες βασικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών, όπως η αποτελεσματική διαχείριση των απορριμμάτων, οι οποίες σχετίζονται με τα σύγχρονα προβλήματα του πολίτη και των επιχειρήσεων, με τις επερχόμενες επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών αλλά και με τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας, υποστηρίζονται με τέτοιο τρόπο ώστε οι πολίτες να λαμβάνουν τα οφέλη του περιφερειακού προγραμματισμού όσο το δυνατόν γρηγορότερα.
119. Στο σκέλος για τους Δήμους περιλαμβάνει μέτρα που έχουν ως άμεσο στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη. Τέτοια μέτρα είναι:
- Η αξιοποίηση των παλιών κοινοτικών ή δημοτικών καταστημάτων ή άλλων αντίστοιχων χώρων με την μετατροπή τους σε μικρά δημοτικά e

– ΚΕΠ, στα οποία προσφέρονται σε κάθε τοπικό διαμέρισμα οι βασικές αυτοδιοικητικές υπηρεσίες.

- Η Δράση «Διοικητική Βοήθεια στο Σπίτι». Με βάση την εμπειρία από το πρόγραμμα βοήθεια στο σπίτι θα δημιουργηθεί η δράση «διοικητική βοήθεια στο σπίτι» ώστε πολίτες που έχουν ανάγκη να εξυπηρετούνται.
- Τέλος, υπηρεσίες και προϊόντα που αφορούν στην έκφραση της κοινωνικής αλληλεγγύης σχεδιάζονται και χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα «Διοικητική Μεταρρύθμιση» για τους νέους δήμους.
- Η εισαγωγή της έξυπνης «κάρτας του Δημότη», με την οποία ξεκινά ο θεσμός της «κάρτας του πολίτη». Με αυτή θα περάσουν οι Δήμοι στην αυτόματη εξυπηρέτηση (πχ έκδοση πιστοποιητικών), εξοπλιζόμενοι με τις απαραίτητες υποδομές («δημοτικά ΑΤΜ»), αλλά και θα διευκολυνθεί η συμμετοχή σε δημοκρατικές διαδικασίες (πχ τοπικά δημοψηφίσματα).

120. Δεύτερον, στο πρόγραμμα «ΕΛΛΑΔΑ» εντάσσεται το Εθνικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Αυτοδιοίκησης, στο οποίο μετεξελίσσεται το σημερινό Θησέας, που είχε ύψος 4 δισ. ευρώ. Το νέο πρόγραμμα αντίστοιχου ύψους, που λειτουργεί συμπληρωματικά και χρηματοδοτεί, κυρίως, μη επιλέξιμα, από το Ε.Σ.Π.Α., αναπτυξιακά έργα και δράσεις άμεσης προστιθέμενης αξίας.

- Στο σκέλος για την Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση περιλαμβάνει μέτρα, όπως επενδύσεις περιφερειακού ενδιαφέροντος, που δεν εντάσσονται στα ΠΕΠ και χρηματοδότηση έργων και δράσεων σε περιοχές με αναπτυξιακή υστέρηση για την άμβλυση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, όπου παρουσιάζονται μεγάλες ενδοπεριφερειακές ανισότητες.
- Στο σκέλος για τους δήμους περιλαμβάνει έργα όπως για: την αποτελεσματική λειτουργία και τον εξοπλισμό των υπηρεσιών των νέων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, την αναβάθμιση των δημοτικών υποδομών, Κοινωνικές παρεμβάσεις που περιλαμβάνουν δράσεις όπως δημιουργία νέων κοινωνικών υποδομών (πχ πρόγραμμα δημιουργίας νέων βρεφονηπιακών σταθμών), Περιβαλλοντικές παρεμβάσεις για την υποστήριξη και χρηματοδότηση τοπικών περιβαλλοντικών παρεμβάσεων τόσο στο φυσικό όσο και στο δομημένο περιβάλλον, Πολιτιστικές και Αθλητικές δραστηριότητες για την αξιοποίηση

αθλητικών και πολιτιστικών υποδομών όπως επίσης και προώθηση και προβολή τοπικών προϊόντων

121. Τρίτον, την αξιοποίηση και διαχείριση των ανθρωπίνων πόρων. Με αντικείμενο την ανάδειξη και αξιοποίηση των ικανοτήτων του σημερινού στελεχικού προσωπικού, την πρόσληψη, σύμφωνα με τις ανάγκες, νέου επιστημονικού προσωπικού και τη συνεχή κατάρτιση και επιμόρφωσή του. Επειδή και οι δύο βαθμίδες αναμένεται να παρουσιάσουν ανάγκες στην στελέχωση των υπηρεσιών τους με ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, προβλέπεται η πρόσληψη νέων επιστημόνων μέσω ΑΣΕΠ, ώστε να εξασφαλίζεται ο ελάχιστος αριθμός που απαιτείται για τη λειτουργία των υπηρεσιών. Για αυτούς θα υπάρξει ειδική πρόβλεψη δεκαετούς παραμονής στην υπηρεσία.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

122. Το Πρόγραμμα «Καλλικράτης», με τη Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης συνιστά την αφετηρία για μια νέα πορεία των αυτοδιοικητικών και αποκεντρωτικών θεσμών.

- Με ισχυρούς θεσμούς εσωτερικής δημοτικής αποκέντρωσης στη γειτονιά και το χωριό, νέο, λειτουργικό και αποτελεσματικό σύστημα δημοτικής διακυβέρνησης, σύγχρονα εργαλεία αποδοτικής και διαφανούς διοίκησης και διαχείρισης, οι νέοι, ισχυροί δήμοι θα είναι έτοιμοι να αναλάβουν νέους πόρους και αρμοδιότητες και να προσφέρουν περισσότερες και ποιοτικότερες υπηρεσίες στον πολίτη και την επιχείρηση. Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για την προσαρμογή των νέων θεσμών στις ιδιαίτερες ανάγκες των νησιωτικών περιοχών.
- Η δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση ανασυγκροτείται σε επίπεδο περιφέρειας, αποκτά νέους θεσμούς διοίκησης, διαβούλευσης και διαφάνειας, γίνεται ικανή να αναλάβει αναπτυξιακό ρόλο και να οδηγήσει σε ουσιαστική χειραφέτηση τις τοπικές κοινωνίες.
- Και στους δύο βαθμούς αυτοδιοίκησης προωθείται αποφασιστικά η διαφάνεια και καταπολεμάται η κακοδιοίκηση με τη δημιουργία νέων θεσμών (όπως του συνηγόρου του δημότη και της επιχείρησης) και την αξιοποίηση του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών.
- Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση αλλάζει ριζικά την εικόνα των διοικητικών υπηρεσιών και διαδικασιών που γνωρίζουμε σήμερα, ενώ σύγχρονα λογιστικά συστήματα καταστούν διαφανή τη διαχείριση και θα προωθήσουν αποφασιστικά την ουσιαστική λογοδοσία.

- Το ατροφικό και αναποτελεσματικό, σήμερα, σύστημα εποπτείας, αναμορφώνεται ριζικά και αποπολιτικοποιείται, με τη δημιουργία μιας αυτοτελούς υπηρεσίας εποπτείας, η οποία διαθέτει την κατάλληλη στελέχωση και όλα τα απαραίτητα νομικά και τεχνολογικά εργαλεία για την εκπλήρωση της αποστολής της.
- Η Νέα Αρχιτεκτονική συνδυάζεται και με αναμόρφωση των οικονομικών της αυτοδιοίκησης, καθώς και με οικονομική ενίσχυση και των δύο βαθμών. Παράλληλα, η Νέα Αρχιτεκτονική υποστηρίζεται από ένα ειδικό επιχειρησιακό πρόγραμμα για την εφαρμογή της.
- Τέλος, ανασυγκροτείται και η αποκεντρωμένη διοίκηση του κράτους, με την δημιουργία Γενικών Διοικήσεων, ισχυρών και ικανών να πετύχουν το συντονισμό, τη συνέργεια με τους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και την ποιοτική αποκεντρωμένη παρουσία του κράτους σε όλη την επικράτεια.

123. Με το Πρόγραμμα «Καλλικράτης», οι τοπικές κοινωνίες διαθέτουν έτσι Τοπική Αυτοδιοίκηση ισχυρή, εξοπλισμένη με σύγχρονα επιχειρησιακά εργαλεία, πόρους και αρμοδιότητες που της επιτρέπουν να επιλύει μόνη της όλα σχεδόν τα τοπικά προβλήματα, καλύπτοντας έτσι τις ανάγκες του πληθυσμού (από τον οποίον και ελέγχεται πολλαπλά) για δημόσιες και ιδίως για κοινωνικές υπηρεσίες.

Οι κρατικές υπηρεσίες αποσυμφορούνται από υποθέσεις και ευθύνες με τοπικό χαρακτήρα, οι οποίες σήμερα τις αποπροσανατολίζουν από τον επιτελικό, συντονιστικό και ελεγκτικό τους ρόλο.

Η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση δημόσιων υποθέσεων και η εφαρμογή δημόσιων πολιτικών δίνει τέλος στη σπατάλη πόρων και χρόνου, καθώς και στις αστοχίες, εξαιτίας έλλειψης πληροφόρησης και γνώσης που προκαλεί ο «κατακερματισμένος συγκεντρωτισμός», υπό τον οποίο ασφυκτιά σήμερα όχι μόνον η περιφέρεια, αλλά και το κέντρο.

Το νέο σύστημα διακυβέρνησης προσφέρει τη δυνατότητα ουσιαστικής συμμετοχής των πολιτών και δράσης των αιρετών αρχόντων. Αντίστοιχα κερδισμένοι, είναι λοιπόν και οι νέοι αιρετοί άρχοντες.

Τελικός και κύριος κερδισμένος: ο πολίτης.